COLECȚIA COGITO
GÎNDURI
NEMURITOARE
Proverbe și cugetări
poloneze
Editura Albatros

NICOLAE MAREŞ
Gânduri nemuritoare
Proverbe şi cugetări poloneze

Ediţie îngrijită şi prefaţată de NICOLAE MAREŞ
Indice de M. NICOLAIZA

Editura Albatros-Bucureşti
Colecţia Cogito

INTRODUCERE

Mamei, care cu înţelepciune mi-a arătat înţelepciunea.
AUTORUL

1. Proverbele, cugetările şi aforismele ocupă un loc aparte în cultura milenară poloneză. În afara faptului că oglindesc modul de viaţă şi de a gândi al unei naţiuni, apropiată prin multiple legături de naţiunea română, proverbele poloneze însumează expresii proprii acestei limbi, norme de conduită morală şi socială, care s-*au constituit* în aşa-*zisa* filosofie practică a vieţii, *caracteristică pentru locuitorii de pe meleagurile dintre Odra şi* Wysla.

Pentru a ne imagina dimensiunea şi importanţa acestui gen de creaţie în literatura polonă este elocvent, credem, dacă amintim că cercetători avizaţi au identificat în ultimii douăzeci de ani, în literatura orală şi scrisă din această ţară, peste două sute cincizeci de mii de expresii care se încadrează în accepţia latină de „proverbium". Noul „Catastif al proverbelor poloneze" *în patru volume, editat nu de mult, sub îngrijirea eminentului istoric literar şi folclorist, Iulian*

Krzyzanowski, pune cititorul în faţa unui florilegiu de înaltă ţinută literar-artistică, spirituală şi morală.

Îndrăznim să punem la îndemâna cititorului român mai puţin de un procent din acest tezaur imens al gândirii poloneze, nădăjduind că lucrarea de faţă, poate *constitui obiectul unor adânci reflecţii asupra unei tematici largi. În culegerea aceasta am inclus proverbe şi aforisme păstrate în manuscrise poloneze din secolul al XIV-lea, în primele scrieri apărute pe teritoriul Poloniei, în limba latină şi polonă, din tot ceea ce are mai reprezentativ paremiografia poloneză, iar cu prezentarea aforismului am mers până în zilele noastre.*

Proverbele şi aforismele au fost grupate tematic şi în cadrul temelor – cronologic. Alături de numele autorului, în loc să menţionăm titlul scrierii din care au fost extrase cugetările respective (întrucât bibliografia suplineşte corespunzător această nevoie) am preferat să trecem anul sau secolul în care ghidul respectiv a văzut lumina tiparului. Am astfel convingerea că precizările ce însoţesc aforismele şi chiar proverbele oferă cercetătorilor elemente de comparaţie privind apariţia şi circulaţia cugetării în timp.

2. Scrierea marelui renascentist olandez, Erasm din Rotterdam (1466 – 1536), Adagiorum Collectanea, *care grupa opt sute de proverbe din cultura antică şi vest-europeană, tipărite în jurul anului 1500, la Paris, a constituit pentru acest gen literar un moment de răscruce. Lucrarea a fost îmbogăţită şi reeditată de nenumărate ori, ajungând să cuprindă până la urmă câteva mii* de *proverbe; ulterior* s-*au tipărit, în diferite ţări europene, culegeri similare intitulate*: Ariagia, Fioros, Thesaurus Proverbiorum *etc.*

Paremiologia poloneză se dezvoltă în acest context favorului european, într-*o perioadă când limba polonă tocmai ieşea de sub hegemonia* latinei. *Paralel* cu *calea orală,*

proverbele şi zicalele, intră în scrierile cronicarilor polonezi, în operele părintelui literaturii polone, Mikolaj lirj, ale marelui poet renascentist, Jan Kochanowski etc.

Biernat din Lublin este considerat primul paremiograf polonez l. Lucrarea lui, Viaţa lui Esop, *tipărită în 1522 la Cracovia, cuprinde circa 300 de proverbe, unele din ele, fiind preluate din latină, dar găsim aici şi o parte însemnată a patrimoniului gândirii populare. Proverbele poloneze din această culegere* se *caracterizează prin*tr-*un limbaj suculent şi nearticulat, caracteristic secolului al XVI-lea*.

Învăţaţii au descoperit, ulterior, existenţa unor proverbe într-unul din manuscrisele cracoviene, provenind din 1407, printre care şi sentinţa care îndeamnă „să se facă totul la timpul potrivit". Am menţionat cele de mai sus, deoarece prin acest dicton se marchează începuturile genului literar de care ne ocupăm, aşadar cu mai bine de o sută de ani înaintea apariţiei lucrării lui Biernat din Lublin.

De asemenea, se mai folosesc şi azi proverbele găsite într-*o* Cazanie *din secolul al XV-lea*:

Corb la corb nu-şi scoate ochiul, iar câinele câinelui măseaua nu-i roade.

Vorba trebuie spusă, iar plinea mâncată.

După cum proverbul, „Slujeşte-l pe Dumnezeu, dar nici pe dracu' nu-l supăra" se spune că era des folosit de regele polonez Władysław Jagiełło, cel care a intrat în istoria ţării sale şi cea universală prin înfrângerea cavalerilor teutoni, la Grunwald, în 1410.

3. Elocvent în ceea ce priveşte răspândirea şi succesul acestui gen literar în perioada Renaşterii este faptul că la 1527, deci la numai 5 ani de la apariţia lucrării lui Biernal din Lublin, tot în capitala de-*atunci a Poloniei, Hieronim Wietor tipăreşte*: Numeroase îndemnuri adunate pentru folosinţa

copiilor, *aceasta fiind de fapt o transpunere în limba polonă, latină* şi *germană a operei filologului olandez Jan Murmelius. Incunabulul respectiv grupează şi câteva zeci de proverbe poloneze*.

În anul 1618, Solomon Rysiński tipăreşte importanta culegere de circa 1850 de proverbe poloneze din secolul al XV-lea şi al XVI-lea intitulată Proverbiorum polonicorum a Salomone Rysino collectorum Centuriae decem et octo.

Lucrarea a fost primită la vremea respectivă cu deosebit interes, constituind până azi cea mai valoroasă culegere medievală, atât din punctul de vedere paremiologic dar şi lingvistic, datorită unei transpuneri fidele a limbii vorbite.

Câţiva ani mai târziu Grzegorz Knapski tipăreşte o culegere de aproape 6.000 de proverbe, în câteva limbi: Adagia polonica (*1632*), *inspirâ*ndu-*se neîndoios după Erasm din Rotterdam*.

În cea de a doua jumătate a secolului al XVII-lea, scriitorul Waclaw Potocki, reprezentant de frunte al barocului polonez, a cules câteva mii de proverbe care circulau la vremea respectivă în limba vorbită din toate păturile sociale.

Intitulate Moralia, *dar netipărite în timpul vieţii, ci cu 200 de ani mai târziu, de către Academia de Ştiinţe din Cracovia, proverbele respective au şi azi o mare rarii*.

O evidentă înviorare însă de scurtă durată, în *domeniul paremiologiei se înregistrează abia în perioada iluminismului, reprezentantul de frunte al literaturii polone, Ignacy Krasicki, fiind cel mai productiv scriitor în acest domeniu*.

În secolul al XIX-lea, atât paremiografia cât şi paremiologia poloneză vor cunoaşte o dezvoltare de mari proporţii. În Dicţionarul limbii polone, *tipărit de filologul Samuel Bogumil Linde se exemplifică peste zece mii de proverbe şi sentinţe, culese din operele clasicilor literaturii*

polone. Proverbele au devenit de atunci foarte răspândite, am putea spune la modă, *mai ales în perioada romantismului polonez. Elocvent, în această direcţie, este faptul că epopeea naţională poloneză* Pan Tadeusz *de Adam Mickiewicz, cuprinde peste 300 de proverbe şi sentinţe. La fel se poate afirma despre alte lucrări importante ale confratelui său, Juliusz Słowacki*: Beniowski *sau* Balladyna.

Un număr important de maxime, sentinţe şi cugetări găsim, *de asemenea, în operele mai tuturor clasicilor literaturii polone din secolul al XIX-lea şi al XX-lea*: Zygmunt *Krasiński. Cyprian Kamil Norwid, Henryk Sienkiewicz, Bolesław Prus, Ştefan Żeromski, Jósef Konrad* etc.

Din pleiada scriitorilor polonezi care s-*au dedicat aproape în exclusivitate aforismului amintim*: *Andrzej Maksymilian Fredro (secolul XVII), Wincenty Ignacy Morewicz, Alojzy Zólkowski (secolul XVIII), Karol Kazimierz Kurpinski, Kazimierz Brodziński, Al. Fredro, ignacy Piotr Legatowicz, Ştefan Witwicki, Jan Fedorowicz, Daniel Zgliúski (secolul al XIX-lea). Printre autorii de frunte din perioada interbelică în domeniul aforismului se enumeră*: *Aleksander Świętochowski, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Feliks Chwalibóg, Karol Irzykowski, Henryk Elzenburg, Stanisław Czosnowski* şi *Stefan Napierski*.[1]

Pe o tematică largă, de la viaţă, moarte, nuntă şi înmormântare, până la familie, rude, comportare, muncă, învăţătură, iubire, popoare, patrie ele, proverbele au o legătură indestructibilă cu viaţa spirituală a poporului care le-a creat.

În patria altuia e uşor să te baţi.

---

[1] Cf. ***Aforystyka dwudziestolecia*** (Aforistica din perioada interbelică), Warszawa, PIW, 1976 si ***Steaua,*** nr. 9/1977.

Cum ai muncit aşa ţi-a plătit.

Supărarea e un sfetnic rău.

Aşa cum demonstra prof, dr. I.C. Chiţimia, istoria fiecărui popor este schiţată miniatural dar veridic, în formele paremiologice ale folclorului"2.

*Ca şi proverbele româneşti, proverbele poloneze se caracterizează, în cea mai mare parte, prin*tr-*o structură ritmică, deseori rimată*.

Ce-ai învăţat în tinereţe îţi prinde bine la bătrâneţe.

Dacă omul se sileşte şi-n iad domneşte. *Aceste gânduri lapidare sunt rodul experienţelor şi constatărilor a numeroase generaţii, multe din ele pierzâ*ndu-*se, altele din ele păstrâ*ndu-*se tocmai prin caracterul lor universal, generalizator*.

Spuneam că domeniile oglindite în proverbe sunt dintre cele mai diverse, că traversează prin preocupări toate aspectele vieţii politice, sociale şi culturale.

În proverbele poloneze întâlnim, e drept, nu multe, şi unele referiri la relaţiile Poloniei cu Ţările Româneşti sau cu privire la firea românului. Astfel, proverbială a rămas printre polonezi lupta dintre Ştefan cel Mare şi regele polon Jan Albrecht de la Codrii Cosminului:

Za króla Albrachta wyginęła Szlachta (*Când Albrecht a domnit, Şleahta a pierit.*)

Expediţia regelui polonez Jan al III-lea Sobieski, cel care a despresurat la 1683 Viena de năvala turcească, prin războiul de cucerire am spune azi nedrept, pe care l-a *purtat în Moldova, a fost stigmatizată nu numai de scriitorul român Costache Negruzzi în cunoscuta nuvelă* Sobieski şi plăieşii,

---

2 Op. cit., p. 244.

dar şi de poporul polonez în proverbul: *„S-a îmbogăţit ca regele Jan în Ţara Românească”*.

Aceasta este o aluzie dureroasă în legătură cu importantele pierderi umane suferite de Polonia, căci aşa cum arăta ulterior un istoric, „cea mai frumoasă armată poloneză a dispărut. S-a cheltuit peste o sută de milioane de zloţi, iar trei voievodate au fost cedate Rusiei” Alţii afirmă că toate acestea au pregătit terenul pentru dezmembrarea în secolul următor a ţării.

Renumitul folclorist Samuel Adalberg, autorul celei mai mari culegeri de proverbe şi aforisme poloneze de la sfârşitul secolului al XIX-lea3, înregistrează la articolul Valahi *un alt proverb, poate nu dintre cele mai fericite pentru polonezi, dar care a oglindit aspectele enunţate mai sus*: *„Wołoszczyzna grób Polaków”* – Ţara Românească mormânt pentru polonezi.

Cercetătorul Jan Bystron, în monumentala sa lucrare Proverbele poloneze4 *citează zicala din regiunea Podole în care despre omul chipeş şi puternic se spunea*:

Arată ca un moldovean.

Cititorii noştri pot reţine cu uşurinţă comunitatea unor proverbe româneşti şi poloneze, descinzând din aceleaşi texte scrise 2, de pildă, „Cine sapă groapa altuia cade singur în c-au, „Calul de dar nu se caută la dinţi” etc.

„Mai mult însă decât proverbele comune, corespondenţele naţionale sau regionale, pentru aceeaşi idee proverbială, dovedesc spiritul creator şi inovator al maselor

---

[3] Samuel Adalberg, *Ksitga przyslow polskich* (Catastiful proverbelor poloneze), Warszawa, 1889 – 1894.

[4] Kazimierz W. Woycicki, Przysłowia Narodowe (*Proverbe naţionale*), Warszawa, 1830, p. 234 – 235.

populare, puterea lor de abstractizare a unor idei, plecând de la experienţele umane curente şi, în acelaşi timp, se observă că aceleaşi condiţii sau experienţe de viaţă duc la crearea unor elemente, folclorice similare" 3.

O *Am ţinut să aducem această lucrare la zi cu ceea ce înseamnă aforistica poloneză, prezentând gânduri ale unor scriitori consacraţi ai genului din ultima vreme*: *Wie*sław *Brudziński, Jan Czarny, Władysław Loranc şi mai ales din Stanisław Jerzy Lec* (*1906 – 1966*). *Cel din urmă a dobândit un loc distinct în literatura polonă şi un binemeritat prestigiu pe toate meridianele 4 Autorul* Gândurilor nepieptănate, *aşa cum remarca un cunoscut filosof*: *„a redat demnitatea cuvenită artei aforistice, secătuită de umorul obosit al calamburiştilor, pentru care acest gen constituia un scop în sine şi nu an mod de gândire în stare să exprime paradoxurile reale ale lumii contemporane"*.

Stanisław Jerzy Lec a rămas în literatura polonă ea unul dintre cei mai vehemenţi demascatori ai cuvintelor degradate, ai vorbăriei, ridicole, al ipocriziei şi laşităţii.

Aforismele lui degajă o încredere neţărmurită în om şi în capacitatea acestuia de a se împotrivi răului şi samavolniciei. Debarasându-se de balastul prejudecăţilor, L*ec demască în aforismele sale discrepanţele existente între aparenţele formale ale lucrurilor şi realitatea concretă, brutală uneori, dar veridică*.

Şi munţii despart prăpăstiile.

Ca să fii tu însuţi, trebuie să fii cineva. *Truismele care populează gândirea, cât şi proverbele arhicunoscute capătă în judecăţile lui Stanisław Jerzy* L*ec sensuri majore, noi*.

Pâinea deschide fiecare gură.

Totul e în mâinile omului. De aceea trebuie să le spălăm des.

Am ţinut să introducem asemenea aforisme, deoarece vedem în creaţia lui Lec efortul făcut de un gânditor contemporan nouă de a găsi şi de a, propaga calea dreaptă a adevărului. Şi nu-i un lucru puţin, căci aşa, cum spunea el însuşi: „Câţi oameni călătoresc în afara propriului lor orizont?"

NICOLAE MAREŞ

1 Jan Bystron, *Przysłowia polskie*, Warszawa, 1933, p. 176

2 Cf. I.G. Chiţimia, Op. cit., p. 251 – 255.

3 Idem p. IX.

Stanisław Jerzy Lec, *Gânduri nepieptănate*, Prefaţă şi traducere de Nicolae Mareş, Iaşi, Editura Junimea, 1971.

Varşovia, ianuarie 1980

GÂNDURI NEMURITOARE

Proverbe, aforisme şi cugetări poloneze

acasă

1 – Pretutindeni e bine, dar acasă-i cel mai bine

2 – Rea-i pasărea aceea care propriul cuib îşi pângăreşte. S. Rysiński, 1628

3 – În casă aspru, în străini amabil. D. Plichowski, 1781

4 – Când familia se-mpacă, sărăcia nu-ţi stă-n poartă. Proverb, secolul XIX

actor

5 – Cei mai buni actori trebuie căutaţi în afara scenei. W.W. Fedorowicz, 1873

6 – Actorul trebuie să aibă ceva de spus, chiar şi când joacă rolul mutului.

7 – Marele actor, tocmai datorită fardului, perucii sau nasului artificial, capătă o înfăţişare proprie. Stanisław Jerzy Lec, 1965

8 – Uneori actorii sunt speriaţi de aplauzele furtunoase de la alte spectacole. Wiesław Brudziński, 1970

adevăr

9 – Adevăr, virtute şi dreptate într-un cuib se naşte. I. Wereszczyński, 1587

10 – Adevărul mai presus de toate pune-l. D. Knapski, 1632

11 – Umblă după adevăr precum umbra după corp. W. Potocki, 1632

12 – Pentru adevăr oamenii mor. Proverb, secolul XIX

„Sunt adevăruri pe care înţeleptul nu le-ascunde,

şi unele pe care doar propriului popor le spune;

Sunt adevăruri pe care doar prietenilor casei le şopteşte.

Şi altele pe care în faţa nimănui nu le grăieşte. Adam Mickiewicz, 1840

14 – Să cunoşti adevărul – un lucru dumnezeiesc, să-l cauţi e omenesc. H. Sienkiewicz, 1900

15 – Vrei să ştii adevărul despre tine, ceartă-te cu prietenul. Maximă, secolul X X

16 – Oamenilor care nu mă cred le spun întotdeauna adevărul. Este singura modalitate de a fi înşelat. Stanisław Czosnowski, 1926

17 – Când auzim adevărul curat, fie şi pentru prima oară, totdeauna ni se pare că l-am auzit undeva. Feliks

Chwalibóg, 1929

18 – Adevărul se învârte mereu în jurul centrului, ca electronul în atom. Karol Irzykowski, 1938

19 – Nu-mi imaginez sfârşitul lumii înainte de a birui adevărul.

20 – Se poate trece oare pe lângă adevăr; Da, dacă-l depăşeşti. Stanisław Jerzy Lec. 1965

21 – Ţine seama: grăind adevărul să ai asigurată circulaţia în sens dublu.

22 – Fiecare rege are bufonul său care să-i spună adevăruri amare nu neapărat de la curtea lui. Wiesław Brudziński, 1970

23 – În fiecare convorbire sinceră este o fărâmă de adevăr.

24 – Adevărul nu îmbătrâneşte, îşi schimbă doar unda.

25 – Când cunoaşte adevărul, omul este puternic.

Când îl înţelege, e neînfrânt.

26 – Nu-i voie să nu spunem adevărul, însă rar îl poţi spune aşa cum este. Władysław Loranc, 1977

afacere

27 – Afacerile cele mai proaste sunt încheiate cu oamenii dezinteresaţi.

Wiesław Brudziński, 1970.

aforism

28 – Aforismul este penultima verigă din lanţul de gânduri, ultima fiind paradoxul. A. Nowaczyński, 1902

29 – Aforismul care ne place din profil nu trebuie privit în *faţă*.

30 – Aforismul străluceşte şi înşală scurt.

31 – Aforismul e înşelător. Uneori nici cu o lumânare nu descoperi lipsa de idei. Karol Irzykowski, 1938

32 – Aforismul să fie oare veridic? Da, aplicat autorului. Stanisław Jerzy Lec, 1965

alegere

33 – Când îţi alegi bocancii şi şeful, te gândeşti la acelaşi lucru: să nu te supere. Jan Czarny, 1960

aplauze

— Greu îi poţi aplauda pe cei care te-au legat. Stanisław Jerzy Lec, 1965

aprecieri

42 – În general sunt mai apreciaţi specialiştii în a pune piedici, decât cei chemaţi să le înlăture. Wiesław Brudziński, 1970

aripi

43 – Văzând cum îţi cresc aripile, nu te bucura. Şi morile de vânt au aripi. Stanisław Czosnowski, 1920

44 – Pentru a te înălţa mai sus, trebuie să-ţi pui aripi.

45 – Unora le cresc aripi din cocoaşă. Stanisław Jerzy Lec, 1965

46 – A învins la concursul constructorilor de aripi colorate, numai că nu poate zbura cu ele.

47 – De ce ai aripi? Aclamă cu ele! Wiesław Brudziński, 1970

arivism

48 – E o dorinţă unanimă ca, după înviere, să se avanseze măcar cu un grad. Stanisław Jerzy Lec, 1965

artă (artist)

49 – Pictorilor şi poeţilor totul le este permis. P. Palczowski, 1609

50 – Arta mare, puţină rămâne. G. Knapski, 1632

51 – Arta fără maestru nu există, tot la fel învăţătura fără exemplu. Proverb, secolul XIX

52 – Şi cea mai bună orchestră e-ncetinită de-artist,

Atunci când îşi doreşte să fie auzit. Adam Mickiewicz, 1810

53 – La tine omul se întoarce, artă, ca un copil trist la mama sa. C. Norwid. 1851

54 – Fiecare teorie în artă: comentariul propriului temperament. Stefan Napierski, 1928

55 – Numai ceea ce este finisat până la cel mai mic amănunt este trainic în literatură şi artă. Hărnicia este fundamentul talentului care îi asigură nemurirea. Feliks Chwalibóg, 1929

56 – În unele izvoare de inspiraţie, muzele îşi spală picioarele.

57 – Arta nu-i cere artistului talent, ci opere.

58 – Unii urăsc arta. S-a făcut un pas: deja au recunoscut-o.

59 – Arta înfloreşte în locul în care a fost rănită.

60 – Arta trebuie să fie înţeleasă. Da, de către cei cărora le-a fost adresată. Stanisław Jerzy Lec, 1965

61 – Şi în artă încearcă să te comporţi ca un artist!

62 Desfiinţând vechea ierarhie artistică să nu crezi că ai dobândit loc în cea nouă.

63 – Artistul adevărat poate realiza un mare succes din înfrângeri mărunte, trebuie să ştie doar să le compună. Wiesław Brudziński, 1970

64 – Arta este veşnică, doar avangărzile st! schimbă.

65 – Arta suportă cu greu definiţia.

66 – Doar datorită artei şi numai ei, cei care ne-au părăsit, plecând de pe lumea aceasta, rămân contemporanii noştri.

67 – Pictorii moderni se fotografiază cu plăcere pe fundalul bibliotecii proprii, şi nu pe fundalul tabloului.

68 – Artistul şi politicianul merg pe acelaşi drum, dar în oraşe diferite.

69 – Nu-i greu să fii un om ca lumea. Extrem de greu e să fii un artist ca lumea. Władysław Loranc, 1977

aur

70 – Cine are aur are şi dreptate. S. Rysiński, 1618

71 – Vulturul de aur zboară pretutindeni. G. Knapski, 1632

72 – Când vorbeşte aurul, raţiunea tace. W. Potocki, 1696

73 – Auru-i zeul în faţa căruia toţi se închină. Fr. Bochomolec, 1758

74 – Măgarul încărcat cu aur intră în cea mai inaccesibilă fortăreaţă. St. Żeromski, 1925

75 – În somn am autorii mei preferaţi, care nu există în realitate.

76 – Apreciaţi că acest autor a făcut puţin? Dar a redus nivelul general! Stanisław Jerzy Lec, 1970

77 – Ochii popii, gură de viţea, tot ce văd ar roade.

F. Bohomolec, 1777

78 – Pentru avar şi jumătate din această lume e prea puţin. Proverb, secolul XIX

79 – Ginerele flămând o să-ţi zică: carnea-i rea fără pâine. W. Potocki, 1674

80 – Să fie capra şi albă, avere să aibă.

81 – Şi să fie ca o stea, fără avere nu face o para.

82 – Nevastă fără avere – peşte fără piper. Proverbe, secolul XIX

83 – Cunoaşte toate legile: ştie cum să le ocolească. Al. Fredo, 1843

bani

84 – Cine are bani are şi cap. D. Bratkowski, 1690

85 – Nu cu bani cumperi cerul. Gramius, 1702

86 – Cine are bani e domn, cine n-are e slujitor.

87 – Paralele şi fetele răsucesc capetele.

88 – Pentru bani se roagă pupa, pentru bani se pleacă gloata.

89 – Cu bani doar pe tata şi pe mama nu cumperi Proverbe, secolul XIX

90 – Banii care se caută atât de mult sunt doar un simbol. Stefan Napierski, 1928

91 – Banii se caracterizează prin aceea că trebuie şi socotiţi nu numai cheltuiţi. Władysław Loranc, 1977

bate (a)

92 – Mâna care bate n-are dreptul să se plângă c-o doare. Stanisław Czosnowski, 1926

bărbat

93 – Bărbatul vorbeşte raţiunii, nevasta inimii. W. Marewicz, 1778

94 – Vorba bărbatului n-o lua în seamă, e ca o bomboană băgată în otravă.

95 – Flăcăul şi apa fierbinte niciodată nu strică.

96 – Seara s-o lauzi pe-nnoptate, iar pe bărbat după moarte.

97 – Rău i-acolo unde bărbatul umblă în fustă, iar nevasta în pantaloni.

98 – Sub gard e mai cald, spune oricine, dar lângă bărbat e mai bine. Proverbe, secolul XIX.

99 – Ziua se ceartă bărbatul şi nevasta dar noaptea se împacă. Proverb, secolul XX

100 – Bărbatul trebuie să fie tată, femeia măritată. M. Samozwaniec, 1958

bătrâneţe

101 – Sărmană bătrâneţe, toţi te dorim; şi când ai venit, toţi te hulim. Jan Kochanowski, 1584

102 – Veche-i zicala: bătrân la sfat, tânăr de stat. M. Rej, 1568

103 – Îl cunoşti uşor la bătrâneţe, cine şi cum a fost în tinereţe. G. Knapski, 1632

104 – Sprijin vechi: dinţii. G. Knapski, 1632

105 – Nu vine singură bătrâneţea, cară boli cu ea. G. Knapski, 1G32

106 – Pentru bătrân, ce-a fost – argint, ceea ce este – zinc, ceea ce va fi – plumb.

107 – Când lupul îmbătrâneşte, şi-o cioară îl ciumpăveşte.

108 – Fiecare bătrân cu câte-un cusur.

109 – Când capul încărunţeşte, inima se zăpăceşte.

110 – Dacă moşneagul a ieşit din iarnă va fi sănătos, dacă baba în mai e slabă, pregăteşte-te de pomană.

111 – Piţigoiul bătrân nu-l păcăleşti cu pleavă.

112 – Cea mai scumpă pentru bătrân e viaţa.

113 – Bătrâneţea nu-i bucurie, moartea nu-i veselie.

114 – În cuptorul vechi se prăjesc diavolii. Proverbe, secolul XIX

115 – Bătrân dar focos, mai bun decât un mucos. Al. Fredro, 1832

116 – Fiecare este mai bătrân cu nouă luni. Stefan Napierski, 1928

băutură

117 – Când e capul plin de băutură, cuvintele nu mai au măsură. G. Knapski, 1632

118 – Bând în sănătatea altora o pierdem pe-a noastră. Z. Zaulski, 1750

119 – Pahar plin – pas nesigur.

120 – Mai mulţi oameni s-au înecat în pahar decât în mare.

121 – Omul bun bea până la fund.

Proverbe, secolul XIX

122 – A cui sticlă e mai mare, acela are dreptate.

Maximă, secolul XIX

123 – Bea frate, bea, la bătrâneţe traista şi bota.

Proverb, secolul XX

124 – De trăit avem puţin, o votcă să ciocnim. I. Tuwim, secolul XX

beţie

125 – Dacă doi îţi spun că te-ai pilit, poţi să te culci. S. Rysiński, 1618

126 – Beţivul e ca o vită: nici la treabă, nici la biserică. Proverb, secolul XIX

129 – Suflă tare în cornul binefacerilor, trebuie să fie gol. Stanisław Jerzy Lec, 1971

130 – Chiar şi un ajutor modest este întotdeauna mai bun decât o mare compătimire. Władysław Loranc, 1977

biograf

131 – Biograful este mincinosul care spune minciunile eroului său. Alexander Świętochowski, 1928

bâlbâială

132 – Două forţe cresc în lumea intelectuală: precizia şi bâlbâiala. Sarcină: nu trebuie să se admită apariţia hibridului „bâlbâiala precisă”. Stanisław Jerzy Lec, 1965

133 – Când se bâlbâie nu-i nicio contradicţie între vorbele şi faptele lui. Wiesław Brudziński, 1970

bârfă

134 – Până şi bârfa din cantitate se transformă în calitate. Władysław Loranc, 1977

bogăţie

135 – Cinstea-i mai bună decât cea mai mare bogăţie. M. Bialobrzeski, 1581

136 – Cel mai bogat e cel care de nimic n-are nevoie. A. Wargocki, 1609

137 – La conac totdeauna zece pe unul slujește.

138 – Supunere şi virtute n-ai să găseşti la curte. S. Rysiński, 1618

139 – Bogăţia te înconjoară, virtutea zboară. G. Knapski, 1632

140 – Cine are magazii are şi şoareci, iar cine are comori are şi hoţi. Wincenty Ignacy Marewicz, 1788

141 – Pentru o palmă de pământ oamenii se omoară, Stai liniştit şi-n braţe vei avea o comoară. Adam Mickiewicz, 1840

142 – Cel care într-o zi a devenit bogat, într-un an e spânzurat. Proverb, secolul XX

143 – Avuţia facilitează liniştea, dar nu o garantează. Władysław Loranc, 1977

bolnav (boală)

144 – Nu-l întreba pe doctor, pe bolnav întreabă-l unde-l doare. S. Rysiński, 1618

145 – Fiecare boală cu leacul ei. G. Knapski, 1632

146 – Operaţia a reuşit, pacientul a murit.

147 – Mai bine să te îmbolnăveşti de zece ori, decât o dată să mori. Proverbe, secolul XX

bucurie

148 – Rea-i bucuria după care vine nenorocirea. I. Krasicki, 1779

149 – Nu-i bucurie fără tristeţe. Proverb, secolul XIX

150 – Fii atent când de bucurie sari în sus: nu cumva să-ţi ia cineva pământul de sub picioare. Stanisław Jerzy Lec, 1965

151 – Deseori bucuria trebuie s-o pregăteşti ani întregi.

152 – Bucuria este molipsitoare. Durerea ne separă de

alţi oameni. Władysław Loranc, 1977

bunăstare

153 – Bunăstarea face ca omul să fie uneori materialist, sărăcia întotdeauna. Feliks Chwalibóg, 1929

bunătate

154 – Pomul bun face poame bune iar cel rău, rele. P. Gilowski, 1579

155 La cei buni s-ajungi, de cei răi să fugi.

7.56 Nu fi dulce, că te mănâncă, nu fi amar, că te scuipă. Proverbe, secolul XIX

cale

151 – Nu te lăsa împins de pe drumul cel bun, chiar de cei care merg în aceeaşi direcţie. Stanisław Jerzy Lec, 1965

calitate

158 – Uneori semnul de calitate e purtat de oameni şi de opera lor. Wiesław Brudziński, 1970

canibal

159 – Canibalii îi preferă pe cei fără oase.

160 – Oare canibalul are dreptul să vorbească în numele celor pe care i-a mâncat?

161 – De ce nu sunt oamenii canibali? Trebuie să credem într-un progres sensibil al artei culinare.

162 – Acuzaţia canibalilor: „Omul e animal!”

163 – Nu te aşeza la masa canibalilor, te poţi vedea în castron.

164 – Canibalul mănâncă servindu-se de furculiţă şi cuţit: asta înseamnă progres? Stanisław Jerzy Lec, 1965

cap

165 – Cel care şi-a pierdut capul are deseori dureri de cap.

166 – Respectaţi-vă căpăţâna, muriţi odată cu gândurile care le-ascunde!

167 – Propriul cap întreg – un minunat trofeu al victoriei.

168 – Schimbând capetele, ghidul acceptă forma lor.

169 – Unii depăşesc pe alţii cu capul care li s-au tăiat.

170 – Nu vă pierdeţi capul! Viaţa vrea să vă mângâie pe el. Stanisław Jerzy Lec, 1965

caracter

171 – Mulţi au un caracter deplorabil, dar nu fiecare are noroc ca să afle despre asta la timp. Wiesław Brudziński, 1970

carte

172 – Cartea o iubeşte, aşadar nu tânjeşte. Biernat din Lublin, 1522

173 – Har o carte mare să n-aibă cusur. G. Knapski, 1632

174 – Cu cât opera-i mai grea, cu-atât mai mare e slava. I. Krasicki, 1784

175 – O carte înţeleaptă prinde gândirea omului în cătuşe şi o scapă din ele numai când acesta va gândi independent. Aleksander Świętochowski, 1928

176 – Ar trebui citite cărţile vechi. Au în ele acea linişte

neobişnuită a durabilităţii. Ştefan Napierski, 1928

177 – Ultima carte a lui X e un roman cu cheie. La paznic. Stanisław Jerzy Lec, 19G5

cavaleri

178 – Cavalerii rătăciţi nu trebuie să fie întotdeauna cavalerii rătăcitori. Wiesław Brudziński, 1970

călău

179 – Dorinţa seculară a călăului: să primească mulţumiri din partea condamnatului pentru calitatea execuţiei.

180 – De obicei, călăul arborează masca justiţiei.

181 – „Capul sus”! a spus călăul aruncând ştreangul. Stanisław Jerzy Lec, 19G5

căsătoria

182 – Căsătoria este o instituţie. Nu cumva cu lucrători prea puţini? Stanisław Jerzy Lec, 1965

chin

183 – Nu vă plângeţi că omul
Atât se chinuieşte
Singur roata-şi făureşte
Şi pe ea se-ncolăceşte. Adam Mickiewicz, 1840

184 – Groaznice sunt visele veteranilor culcaţi în puf. Stanisław Jerzy Lec, 1965

cinste

185 – Cea mai scurtă distanţă dintre două puncte este

linia dreaptă, cea mai sigură cale de la leagăn la mormânt este calea dreaptă. Aleksander Świętochowski, 1928

186 – Cu lumânarea în mână poţi căuta omul cinstit… dacă nu-ţi este furată? Jan Czarny, 1960

câine

187 – Câinele e prietenul omului, nu puricii de pe el. Jan Czarny, 1960

clasic

188 – Un clasic nu moare. E doar dat uitării. Stanisław Jerzy Lec, 1971

cocoaşă

189 – Cocoaşa urâţeşte pe om dar împodobeşte cămila. Jan Czarny, 1960

comportare

190 – Cunoştinţele nu sunt hotărâtoare în ceea ce priveşte comportarea, căci e suficient să nu ştii multe şi să fii sigur de tine.

191 – Propriul „eu” omul şi-l poate forma doar printre alţii.

192 – Cel mai puternic îţi înfierezi propriile neajunsuri când le remarci în comportarea altor oameni.

193 – Mulţi moralişti născocesc cu plăcere coduri ale comportării, ştiind că respectarea lor nimic nu-i costă. Władysław Loranc. 1977

compoziţie

194 – Singurul efort artistic este compoziţia. Toate

celelalte apar mai mult sau mai puţin spontan. Stefan Napierski, 1928

concepţie

195 – Concepţiile-i ajută pe unii să remarce faptele, pe alţii să le treacă cu vederea.

196 – Nu şi-a schimbat concepţiile – dimpotrivă concepţiile s-au schimbat. Wiesław Brudziński, 1970

conducere

197 – Când unora le scapă cârma din mână, ar putea să se izbească cu ea în frunte. Stanisław Jerzy Lec, 1965

198 – În arta conducerii mai importantă decât cunoaşterea tehnicii de-a conduce este cunoaşterea celor care sunt conduşi. Władysław Loranc, 1977

conformism

199 – Nu merge pe urmele celor mari. Te îneci în ele!

200 – Râde numai în sine şi în spiritul legii.

201 – Nu tot ce se clatină poate fi leagăn. Stanisław Jerzy Lec, 1965

conştiinţa

202 – Cea mai sigură mărturie poate fi conştiinţa curată. L. Gornicki, 1566

203 – Cu conştiinţa curată adormi liniştit şi pe-o piatră. Proverb, secolul XX

204 – Cine n-are conştiinţă trebuie s-o completeze cu lipsa ei.

205 – Conştiinţa se naşte uneori din mustrările ei.

Stanisław, lerzy Lec, 1965

copii

206 – Mărul nu cade departe de măr. E. Gliczner, 1558

207 – Copilul de mână, mamă de inimă. S. Rysiński, 1618

208 – Copii mici – griji mărunte, mari – griji cât un munte. F. Birkowski, 1620

209 – Vreţi s-aveţi copii recunoscători, fiţi copii recunoscători.

210 – Copiii au plânsul şi râsul în aceeaşi traistă. Proverbe, secolul XIX

211 – Copiilor mai bine să le daţi decât să le luaţi.

212 – Copiii mici nu te lasă să te odihneşti, copiii mari nu te lasă să trăieşti.

213 – După copii ştim că îmbătrânim.

214 – Nebunii de pe drum strică băiatul bun. Proverbe, secolul XX

construcţii

215 – Oamenii pentru noi au construit, iar noi pentru oameni. S. Rysiński, 1618

creaţii:

216 – Cine nu ştie să copieze, nu ştie să creeze. S. Witwicki, 1826

217 – Creaţia omului: variaţiune pe-o temă dată.

218 – Adevăratul creator îşi face singur duşmani. Stanisław Jerzy Lec, 1965

219 – *O* importantă sursă a creaţiei este

fragmentarismul fiecăruia dintre oameni. Avem nevoie necontenit de suma lor, cu toate că fiecare din ele nu va fi ultima. Władysław Loranc, 1977

credinţă

220 – Sigur am văzut o minune, odată. Asta se întâmpla atunci, când credeam în ele.

221 – O, dacă vreun zeu ar spune: „Credeţi-mă!", şi nu „Să credeţi în mine!" Stanisław Jerzy Loc, 1965

critică

222 – Dacă au încetat să te mai critice pentru lipsa de experienţă, aceasta înseamnă că începe atacul pentru rutină prea mare. Wiesław Brudziński, 1970

223 – Ne lipseşte obişnuinţa de-a face o apreciere realistă a oamenilor. Se dezvoltă în schimb puternic tendinţa de-a face aprecieri generale asupra instituţiilor şi structurilor sociale, ca şi cum acestea ar fi într-una rele, iar oamenii mereu buni. Władysław Loranc, 1977

critic

224 – Criticul are un privilegiu trist: înţelege oamenii care nu-l înţeleg. Ştefan Napierski, 1928

225 – Cer din partea criticului să facă pietrele comestibile. Karol Irzykowski, 1928

226 – A zis criticul unei tragedii: e prea puţin ridicolă. Stanisław Jerzy Lec, 1965

227 – Majoritatea criticilor sunt întotdeauna la un pas de scriitor; referindu-se la ultima lui carte, vorbesc de penultima.

228 – Criticul, ca şi popa, trăieşte din naşterea, cununia

şi moartea scriitorului. Wiesław Brudziński, 1970

cult

229 – Cultul semizeului – înţeleg, dar cultul semi-omului? Jan Czarny, 1960

cultură

230 – Cultura are în plămâni multe celule pietrificate.

231 – Cultura este cultivarea memoriei şi a uitării.

232 – Cultura = găsirea mijloacelor la înălţimea ţelurilor. Karol Irzykowski, 1938

233 – Proprietatea comună a ştiinţei şi culturii constă în aceea că niciuna din ele nu poate fi înţeleasă în afara istoriei lor. Władysław Loranc, 1977

curaj (bărbăţie)

234 – Pe fricoşi îi mănâncă căţeii. Manuscris, secolul XV

235 – Ceea ce nu poţi face în piele de leu, fă într-una de vulpe. S. Koszutski, 1558

236 – Norocul ajută pe cel viteaz. G. Knapski, 1632

237 – Curajul e bun, dar să fie înţelept. W. Potocki, 1674

238 – Bărbăţia se căleşte cu răni. J. Ch. Pasek, 1695

239 – Lumea este a celor curajoşi. Proverb, secolul XIX

240 – Micul curaj luptă cu dorinţele potrivnice;

marele curaj luptă cu faptele împlinite cu care marea majoritate a oamenilor este de acord. Aleksander Świętochowski, 1928

241 – Dintr-un mare curaj poţi face o mare prostie. Karol Irzykowski, 1938

*242*De unde să iei curajul! Curajoşii nu ţi-l dau.

243 – Curajosul mănâncă din mina tiranului.

244 – A învia fără consimţământul călăului, iată un act de curaj! Stanisław Jerzy Lec, 1965

245 – „Deseori depinde de elocvenţa de care faci dovadă ca să te creadă că poţi tăcea”. Wieslav Brudziński, 1970

cuvânt

246 – O vorbă bună stinge mai multe focuri decât o vadră de apă.

247 – Mierea-i dulce, e dulce şi zahărul dar cel mai dulce e cuvântul.

Proverbe, secolul XIX

248 – Sunt de-acord cu ea, dacă-i vorba mea. Al. Fredro, 1832

249 – Cuvântul a devenit trup şi iarăşi de la început

Trupul tău, omule, va deveni cuvânt. Adam Mickiewicz, 1840

250 – Cuvintele, după cum se ştie, sunt mari duşmani ai realităţii. Joseph Conrad, 1908

251 – Contextul cuvântului: lumea.

252 – Când cuvântul devine trup, încetează să mai fie literatură.

253 – Nu se ştie dacă cuvântul nu-i spune cuvântului mai mult decât omului.

254 – Şi cuvântul care şi-a pierdut funcţia rămâne, uneori, în continuare la post.

255 – Cuvântul intră uşor pretutindeni. Să iasă îi e mai greu. Stanisław Jerzy Lec, 1965

decepţie

256* – Mulţi din cei care au pus piatra unghiulară ar dori s-o scoată când văd edificiul terminat. Wiesław Brudziński, 1970

defăimare (insultă)

257 – Insulta doare mai tare ca rana. P. Skarga, 1603

258 – Defăimătorului nu-i umpli gura nici c-un stog de paie.

259 – Câinele te latră-n faţă, defăimătorul pe la spate. Proverbe, secolul XIX

defect

260 – E important să ne păzim de micile defecte ale oamenilor mai mult decât de cele mari, după cum mai des ne ferim de pureci decât de lei. Aleksander Świętochowski, 1928

definiţie

261 – Să nu uităm că *definiţia* şi *finis* provin din aceeaşi rădăcină. Stanisław Jerzy Ler, 1965

democraţie

262 – Din toate cuceririle democraţiei, manierele democratice se aplică cel mai uşor. Feliks Chwalibóg 1929

desperare

263 – Nu vă lăsaţi pradă desperării – nu se ţine de cuvânt. Stanisław Jerzy Lec, 1965

deşertăciune

264 – Dacă fântâna n-are fund, înseamnă că n-are nici apă. Jan Czarny, 1960

265 – S-a trădat: s-a înclinat cu coroana în mână ca şi când ar fi fost o pălărie.

266 – Marii lunatici n-au nevoie de lună.

267 – A accepta laurii înseamnă a trăda dimensiunile capului.

268 – De obicei, ceea ce a ars în noi ne mai şi afumă.

269 – Nu te mira că acela care nu are miros vrea să fie tămâiat. Stanisław Jerzy Lec, 1965

diavol

270 – Diavolii se împart în îngeri decăzuţi şi în oameni avansaţi.

271 – Mi-e frică de îngeri, căci din bunătate pot fi convinşi să se facă diavoli.

272 – Dracul nu doarme cu oricine.

273 – Şi îngerii au diavolii lor, dar şi diavolii au îngerii lor.

274 – Personajul pozitiv în iad e diavolul.

275 – Ţineţi minte: dacă diavolul vrea să lovească pe cineva, nu face aceasta niciodată cu copita sa de cal, ci cu piciorul său de om. Stanisław Jerzy Lec, 1965

discreţie

276 – Papagalii discreţi nu repetă nimic. Stanisław Jerzy Lec, 1965

divorţ

277 – Părinţi despărţiţi, copii necăjiţi. Proverb, secolul XIX

doctor

278 – O zicală spune: mai bine să ajungi pe mâna haiducilor decât pe-a unui doctor prost. Proverb, 1570

279 – Greşelile doctorilor pământul le-acoperă, pe-ale astronomilor cerul. S. Witwicki, 1685

280 – Leac bun, dar la timp. Proverb, secolul XIX

doctorie

281 – Doctoria fără măsură dată e otravă curată. Al. Fredro, 1658

dragoste

282 – Când dragostea de cap se lipseşte, înţelepciunea oricui păleşte. P. Widawski, 1590

283 – Dragostea cu frica nu se împacă, nu iubeşte cine are teamă. G. Knapski, 1632

284 – Cine nu cunoaşte dragostea fericit trăieşte, /

Noaptea ştie ce-i liniştea şi ziua nu tânjeşte. A. Mickiewicz, 1823

285 – Dragostea intră bărbaţilor prin ochi iar femeilor prin urechi.

286 – De la dragoste la ură e un singur pas.

287 – Inima nu-i slugă, inimei nu-i poţi comanda.

288 – Inima-i mai rea decât un cal nărăvaş. Proverbe, secolul XIX

289 – Dragostea bărbatului e toată lumea. Tot universul femeii e dragostea. B.S. Herbaczewski, 1915

290 – Oamenii cei mai incapabili de dragoste ştiu lucrurile cele mai profunde despre ea. Stefan Napierski, 1928

291 – Între o dragoste şi alta, pentru siguranţă trebuie să stai în carantină într-o a treia. Stanisław Jerzy Lec, 1965

dreptate (lege)

292 – Unde nicio lege nu-i, cine-i mai mare e mai bun. M. Bielski, 1564

293 – Bine s-a spus: judecătorul nu trebuie nici să ia, nici să dea. B. Budny, 1580

294 – Dreptate fără bunătate, barbarie înseamnă. F. Birkowski, 1620

295 – Tribunalul mărinimos mai bun decât cel sângeros. G. Knapski, 1632

296 – Mai bine greşeala să-i ierţi, decât prin tribunale să mergi. Proverb, secolul XIX

297 – Dreptatea-i de partea celui puternic.

298 – Acolo unde nu sunt obiceiuri bune, legile sunt zadarnice. Maxime, secolul XIX

299 – Uneori e mai uşor să acorzi un premiu cuiva, decât să-i dai dreptate.

300 – Necunoaşterea legii nu te scuteşte de răspundere. Iar cunoaşterea cu atât mai mult. Stanisław Jerzy Lec, 1965

301 – Să ne străduim ca legile să nu intre în vigoare fără certificat de maturitate. Wiesław Brudziński, 1970

302 – Legea nu poate fi împrumutată pentru folosinţă particulară. Importanţa ei depinde de faptul dacă este generalizată şi hotărâtă.

303 – Legile schimbă toate societăţile. Sunt neglijate doar de acelea care au un slab instinct de autoconservare. Władysław Loranc, 1977

durere

304 – Durerea ascunsă e mai grea.

305 – Despre ceea ce-l doare, fiecare spune cât mai tare.

306 – Să înduri cu altul împreună e mai uşor. G. Knapski, 1632

307 – Fiecare ştie cel mai bine ce-l doare. Proverb, secolul XIX

308 – Drama timpurilor noastre se soldează cu onorarii pentru creatorii ei.

309 – Când în sânge picurăm câteva lacrimi – cât de roz devine!

310 – Auzim, de obicei, ultima versiune a suspinului. Stanisław Jerzy Lec, 1965

DUŞMAN

311 – Duşmanul mârşav nu trebuie neglijat. S. Rysiński, 1618

312 – Duşmanii duşmanilor noştri sunt prietenii noştri. Proverb, secolul XIX

313 – Duşmanii noştri de ieri sunt cei pe care-i ţinem minte azi. Karol Irzykowski. 1938

314 – Putea să fie şi mai rău. Duşmanul tău ţi-ar fi putut fi prieten.

315 – Dacă duşmanul tău a făcut un pas greşit, fii atent: dansaţi după aceeaşi melodie.

316 – Chipul duşmanului mă înspăimântă, când văd cât de mult seamănă cu al meu.

317 – Duşmanul adevărat nu te părăseşte niciodată. Stanisław Jerzy Lec, 1965

economie

318 – Economie – mare avuţie. G. Knapski, 1632

echitate

319 – În cererea de-a se răspunde la rău cu bine sunt subapreciaţi cei care fac bine. Echitatea este mai preţioasă decât altruismul. Władysław Loranc, 1977

ecou

320 Ecoul surd trebuie să aibă fantezie.

321 Cine a găsit ecoul, acela se repetă.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

EDUCAŢIE

322 – Cum te instruieşti aşa trăieşti.

M. Hej, 1558

323 – Mai mult mişcă exemplul decât lecţia vorbită.

S. Wysocki, 1608

324 – Podoaba tinereţii cea mai preţioasă – educaţia aleasă. K. Falibogowski, 1625

325 – Educaţia aspră şi cu rost face copilul puternic şi sănătos.

326 – Cu pumnul educat, copilul devine rău, leneş şi slab. G. Knapski, 1632

327 – Nimic nu educă mai eficient decât conştiinţa necesităţii efortului.

328 – Dacă mustrările de conştiinţă ar deveni cel puţin o voce care să ne avertizeze în faţa insuccesului am deveni mai buni. Władysław Loranc, 1977

@EFECT

329 – Am văzut efecte care în fiecare an năşteau alte cauze.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

EGALITATE

330 – Oamenii sunt egali, numai inegalitatea îi desparte.

Kazimierz Przerwa – Tetmajer, 1918

ELEV

EGOISM

331 – Nu-i egoist cel care de oameni se fereşte.

Ci omul care după semenul său ca după o pradă goneşte.

Adam Mickiewicz, 1840

332 – Egoismul este arborele pe care poţi altoi o gamă de sentimente nobile, dar fără acest arbore primitiv n-ai avea pe ce altoi.

Feliks Chwalibóg, 1929

333 – Socialismul – dacă l-am înţelege mai profund

— Înseamnă lupta cu propriul egoism.

Władysław Loranc, 1977

ELEV (DISCIPOL)

334.

— Cine n-a fost niciodată elev, nici maestru nu va fi.

B. Budny, 1580

335 – Scoate cu ciurul apă, cel care fără carte învaţă.

S. Rysiński, 1618

336 – Cu timpul discipolul îşi depăşeşte maestrul.

G. Knapski, 1632

337 – Cum îi elevul, aşa-i şi cetăţeanul.

Proverb, secolul XX

ENTUZIASM

338 Entuziasmul ieftin costă.

Jan Czarny, 1960

EPOCA

*339*Despre o epocă spun mai mult cuvintele nefolosite, decât cele suprasolicitate.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

EROARE

340 – Cu cât sunt mai puţine, erorile devin mai valoroase.

Stanisław Jerzy Lec, 1971

EROU

341 – Eroii pozitivi nu trebuie creaţi, e suficient să fie numiţi.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

EVOLUŢIE

342 – Unii, ca Darvvin, vor prezenta, probabil, în viitor teza că fiinţe mult evoluate (din care vor face şi ei parte) provin din oameni. Va fi o bombă formidabilă.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

EXISTENŢĂ

343 – Sunt convins că secretele existenţei s-au schimbat foarte mult din momentul descoperirii lor.

844 – Ar trebui să trăieşti trecând prin indigo, ca în caz de dispariţie să ai probe ale existenţei. Stanisław Jerzy Lec, 1965

40

EXPLOATARE

fapta

41

EXPERIENŢĂ

345 – Adevărata experienţă o căpătăm doar atunci când nu mai avem prilejul s-o folosim.

Foliks Ohwalibog, 1929

EXPLOATARE

346 – Aduceţi-vă aminte de sărmani – a spus un fabricant nimic nu costă.

Iulian Tuwim, 1950

347 – Exploatarea omului de către om? Umană, deci?…

Stanisław Jerzy Lec, 1905

348 – Mulţi oameni trăiesc din procentele adăugate în calculele statistice.

Wiesław Brudziński, 1970

faci: (a)

349 – Altuia nu-i face ce ţie nu-ţi place. Cu alte cuvinte: fă altuia ce-ţi place ţie?

Stanisław Jerzy Lec, 1905

falsitate

350 Apa liniştită malul îl sapă.

S. Rysiriski, 1618

351 I alaiiiţii nu i place adevărul.

11 Kiiijiski. 1032

352 – Uite-te în ochii celui care se înclină prea mult.

Proverb, secolul XIX

353 – Are chip de porumbel şi sufletul de uliu.

354 – Bunătate pe faţă şi-n inimă gheaţă.

Proverbe, secolul XIX

355 – Salutul până la pământ de falsitate e plin.

Al. Fredro, 1876

FANATIC

356 – Fanaticul este ca un animal: consideră otravă tot ceea ce nu poate mânca şi digera.

Aleksander Świętochowski, 1928

FANTEZIE

357 – Cu de omul are o fantezie mai bogată, cu atât se simte mai sărac.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

FAPTĂ

358 – În vorbă-i dorinţa, în treabă-i puterea.

Mai grea-i o zi de trăit decât o carte de scris.

Adam Mickiewicz, 1840

359 – Astăzi importante sunt nu doar faptele în sine, ci şi interpretarea lor. De câte ori se întâmplă ceva, aşteptăm mai întâi să aflăm ce se spune, ce scrie presa, care este simbolul acestora. Numai atunci faptele capătă toată plenitudinea, cresc.

Karol Irzykowski, 1938

42

făţărnicie

FEMEIE

4:!

360 – Fapta ajunge din urmă gândul. Vai şi-amar clacă îl întrece! ¿*61* – Faptele inexistente provoacă uneori o lipsă de urmări catastrofale.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

362 – Faptele grăiesc, dar nu-i nimic mai plictisitor ca ele.

363 – Intră în istorie pe cheltuiala ta.

Weisław Brudziński, 1970

FATĂ

364 – Niciodată o fată cuminte nu aleargă după băieţi, după cum nimeni nu a văzut curse alergând după şoareci.

Julian Tuwim, 1950

fătărmcie

365 – Unii arată bine şi fără faţă.

366 – întoarceţi spatele oamenilor – spun „cei cu două feţe".

367 – Unii oameni sunt lipsiţi de darul de a vedea adevărul. Dar cât de sincere sunt minciunile lor!

Stanisław Jerzy Lec, 1965

36S – Nu schimba pielea des, e contrar normelor securităţii mumii.

36!) Aminteşti şi că pielea trebuie spălată şi nu schimbat a.

370 – Îţi arată faţa atât de des că ţi se pare că are numai una.

371 – Când a vrut să-şi ia masca era prea târziu; îi intrase în piele.

Wiesław Brudziński, 1970

FEMEIE

372 – Sunt rare nevestele fără gură mare.

Biernat din Lublin, 1522

4673 – Unde dracul nu mai poate, trimite muierea. B. Budny, 1558

374 – Nevasta ce-şi pierde ruşinea, curând o ia aiurea.

375 – Oriunde o vezi, pe nevastă să n-o crezi.

°*376* – Prima nevastă ţi-o dă Domnul, pe-a doua oamenii, pe-a treia dracu'.

S. Rysiński, 1618

377 – Stingând luminarea toate nevestele sunt la fel.

VV. Polocki, 1696

378 – De nevastă şi de moarte Dumnezeu îţi face parte.

f. amius, 1702

37! >Polonezii zic: frumoasă fată, frumoasă nevastă. J. Jablonowski, 1715

FERICIRE

45

44

FEMEIE

380 – Noi conducem lumea, iar pe noi femeile.

I. Krasicki, 1775

381 – Fiecare femeie de două ori înnebuneşte: când se îndrăgosteşte şi când încărunţeşte.

f 382 – Femeia are atâţia ani câţi arată, bărbatul câţi simte că are.

383 – Femeile cele mai bune sunt acelea despre care se vorbeşte cel mai puţin.

384 – Mai uşor păzeşti un sac de pureci decât o femeie.

385 – Focul, apa şi nevasta niciodată nu spun „gata".

386 – Colibă fără gard şi muiere fără bărbat, una şi şi-aceeaşi.

387 – Mirosul de la corb să-mprumuţi, când nevastă cauţi.

388 – Ca uşa care nu scârţâie, la fel şi nevasta, care tace, e mai bună.

389 – De câine nu-i pasă că şi nevasta-l latră.

390 – Cu doctorul, cu popa şi cu nevasta, în pace să trăieşti şi basta!

Proverbe, secolul XIX

391 – Femeile nu iartă bărbaţilor greşelile pe care ele

le-au comis.

H. Sienkiewicz, 1898

392 – Cu muierea e rău, dar fără muiere e şi mai rău.

393 – Când bărbaţii nu-i acasă, nevasta devine proastă.

Jj94 – În nevasta altuia dracul a pus două linguri de miere, într-a ta numai una.

Proverbe, secolul XX

395 – Femeile atacă în cârd, ca ciorile.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, 1919

390 – Dă-i o mască femeii, începe să spună adevărul. *397*

Maria Wolska. 1930

398 – Vă închipuiţi că ar exista o femeie care ar putea rezista ca iubitul ei să-i spună 1001 de nopţi poveşti?

Stanisław Jerzy Lec, 1965

399 – Femeile sunt încântate de bărbaţii tari, dar nu suferă ca soţii lor să fie tari.

VVI adysław Loranc, 197.7

FERICIRE

400 – Fericirea-i ca sticla, luceşte şi se sparge.

P. S/. e/. erbic, 1595

401 – Fericirea prea mare repede orbeşte omul.

F. Birkowski, 1020

402 – Fericirea-i urinată de ţoale.

1. Zawadzki, 1088

403 – Timpul fericii, se teme de necaz.

Gamius, 1702

404 – Când nu-i fericire, nu-i nici necaz.

Proverb, secolul X I X

405 – Ar trebui camere de trezire şi pentru oameni?

beţi de fericire.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

46

FIDELITATE – FOC

FORŢA – FRĂŢIE

47

fidelităţi:

406 – îşi serânteşte doar piciorul şi cei mai buni prieteni îşi şi iau zborul

G. Knapski, 1630

FOAME

407 – Burta flămândă n-are urechi.

S. Klonowicz, 1600

408 – Când eşti flămând, doar pâinea o ai în gând.

S. Rysiriski, 1618

409 – Flămându-l de ciomag nu se teme.

G. Knapski, 1632

410 – Foamea toate te-nvaţă.

G. Knapski, 1632

411 – Cel sătul nu-l crede pe cel flămând.

Proverb, secolul XIX

412 – Foamea-i cel mai bun bucătar.

Proverb, secolul XX

foc

413 – Nu băga mâna-n foc, că te arzi.

Dicţionar, 1558

414 – Intrând în casă hoţul îţi lasă zidurile, fo' pârjoleşte totul.

S. Rysiński, 1618

415 – Focul şi apa oricui le dăruieşte, căci cu nimic nu

te păgubeşte.

416 – După pârjol adună şi cenuşa.

G. Knapski, 1632

417 – Cine stă mai aproape de foc, se frige mai tare.

418 – Nu-i fum fără foc.

419 – Focul şi apa sunt slugi credincioase dar gazde proaste.

Proverbe, secolul XIX

FORŢĂ

420 – Se pot face cu forţa lucruri geniale. Da, însă trebuie să ai forţa necesară.

Stanisław Jerzy Lec, 1971

frăţii:

421 – Cine bagă de seamă că sub haine toţi oamenii sunt goi; aceasta-i cea mai universală şi simplă frăţie.

Stefan Napierski, 1928

FRICĂ

422 – Frica pune oamenilor măşti, pasiunea le smulge.

Feliks Chwalibóg, 1929

423 – Când trebuie, de frică, tragi de funie chiar dacă nu eşti pe post de clopotar!

Stanisław Jerzy Lec, 1965

48

FRUMUSEŢE

FURT

49

121 – Ca să fii o mai sigur a făcut călătoria în şalupa de salvare.

Wiesław lârudziński, 1970 FRUMUSEŢE (FRUMOS)

425 – Ungă urâţenie, frumuseţoa-i şi mai frumoasă. *12*

(*1* – Ochiu-i fereastra inimii.

427 – Chipului hidos nu-i place oglinda. G. Knapski, 1632

125 I rumuseţe. – i destulă, inimă i puţina.

S. Dabrowski, 1746

429 – Frumuseţea-i primul dar pe care natura ni-l dăruieşte şi primul pe care ni-l răpeşte.

S. Szyinanski, 1.787

430 Şi dracul era frumos când era tânăr.

! / – Frumuseţea-i trecătoare, virtutea nu dispare. IToverbe, secolul XIX

432 – Ce este frumos fiecăruia îi place, încât de convingere nu-i nevoie.

C. Norwid, 1851

FUNCŢIONAR

433 – Funcţionar – sclav.

M. Rej, 1568

434 – Pasăre rară – funcţionar ideal.

Proverb, secolul XIX

FURT (A FURA)

435 – Pe hoţii cei mici spânzuraţi-i, pe cei mari salutai i-i.

M. Rej, 1568

436 – Veche zicală: holul se naşte dintr-o nimereală.

A. Frvez Modrzewski, 1577

437 – Hoţ este şi cel care priveşte ca şi cel care fură.

G. Knapski, 1632

438 – Hoţu-i cel mai bine observat de cel care a furat.

W. Potocki, 1680

439 – Unde fură toţi, acolo nimeni nu-i hoţ.

140 – Doar pietrele de moară şi fierul încins sâni în siguranţă.

Proverbe, secolul X I!

441 – Nimeni acum nu fură, dar ia ce apuca. M. Fredro, 1870

*442*Ochii pe cerul senin, mâinile-n buzunarul străin. Proverb, secolul X X

*443*Şi hoţii sâni înconjuraţi de aureolă. Dar nu furată.

444 – A unsprezecea poruncă: ... nu fura cuvintele altuia!"

Stanisław Jerzy Lec, 1965

50

GENERAŢIE

GÂNDIRE

51

FURTUNA

445 – Furtuna din paharul cu apă a aruncat peste bord cârmaciul.

Wiesław Brudziński, 1970

GENERAŢIE

446 – Dacă fiecare generaţie ar fi ţinut cu pioşenie la exemplul părinţilor, am fi devenit canibali.

Fiul întotdeauna îşi întrece tatăl.

Feliks Chwalibóg, 1929

447 – Interesant că din generaţie în generaţie copiii sunt din ce în ce mai răi, iar părinţii din ce în ce mai buni. Aşadar din copii din ce în ce mai răi se nasc părinţi din ce în ce mai buni.

448 – A expediat câteva reclamaţii generaţiilor viitoare.

449 – Datorită greşelilor făcute de tineri, bătrânii capătă experienţă.

450 – Lipsurile nu le transmiteţi generaţiilor viitoare.

Wiesław Brudziński, 1970

geniu

451 – Oameni geniali: în permanenţă oameni ai prezentului.

Stefan Napierski, 1928

452 – Nu orice laur înfloreşte.

453 – Cu timpul se nasc şi geniile. Avem speranţă că vor fi şi câteva talente.

Stanisław. Ierzy Lec, 1965

gând (gândire)

454 – Sunt oameni care gândesc fals, aşa cum unii cântă fals.

Wl. Walenty Fedorowicz, 1894

455 – Gândul se coace în singurătate, lumea îl seamănă însă.

Feliks Chwalibóg, 1929

456 – Remarci cu uşurinţă că oamenilor le plac gândurile care nu-i obligă să gândească.

457 – Optăm pentru ziua cu opt ore de gândire!

458 – îmi vin în cap gânduri pe care nu le dau în vileag. Le cunoşti pe toate.

459 – Gândurile sunt nemuritoare cu condiţia că se vor naşte într-una din nou.

460 – Gândurile unor oameni sunt într-atât de plate, încât nu se ridică nici măcar până la capetele lor.

461 – Gândurile înţelepte ies din cap, ca Palas Athena, gândurile frumoase din spumă – ca Afrodita.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

462 – „Fiţi liniştit, domnule. Pentru gândurile de calibre mici, nu trebuie aprobare".

Wiesław Brudziński, 1970

gluma

463 – După glume poţi cunoaşte omul, caracterul şi gândirea lui, căci toate celelalte: aprecieri, gesturi, afirmaţii pot fi repetate, glumele însă trebuie să fie proprii.

Feliks Chwalibóg, 1929

464 – Cine a înţeles primul gluma mai are încă destul timp să se prefacă a nu t'i înţeles-o.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

GREŞEALĂ

465 – Mai bine pe-un vinovat să-l ierţi, decât un nevinovat, să-l pedepseşti.

(1. Knapski, Î632

466 – Cât va fi lumea, aii ta timp voi exista şi greşelile.

W. Potoeki, 1680

467 – Nu întreba greşeala de unde provine.

468 – Niciodată lumea n-o să vrea să-i ierte pe cei care n-au greşit niciodată.

Stanisław Jerzy Lec, 1970

469 – Repararea greşelilor vechi costă deseori mai mult decât îndreptarea celor noi.

Wiesław Brudziński, 1970

HAOS

470 – Ce e haosul? Ordinea care a fost distrusă la Facerea Lumii.

Stanisław Jerzy Lec. 1965

HOTĂRÂRE

471 – Cel mai greu de clintii, este punctul pus deasupra lui „i”.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

IDEALISM

472 – Idealiştii vor să materializeze spiritele.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

IDEE

473 – Mai uşor poţi avea douăsprezece feţe decât o idee proprie, de aceea adoptăm cu atâta uşurinţă idei străine.

Feliks Chwalibóg, 1929

474 – Dintr-o idee genială pot fi scoase toate cuvintele.

475 – ideea: s-o ai!

476 – Ideile sar ca purecii, din om în om. Dar nu-i pişcă pe toţi.

477 – ideea poate fi dogmatizată până la capăt.

Stanisâaw Jerzy Lec, 1965

IDEOLOGIE

478 – Marxismul este o ideologie universală. Nu există însă o modalitate universală în aplicarea acestuia, căci marxismul generalizează experienţa şi nu dorinţa.

479 – Adevărul se referă la starea de fapte existentă.

Ideologia este o expresie a nevoilor şi a dorinţei de-a schimba ei; există.

Władysław Loranc, 1977

54 IMAGINAŢIE

INDIVIDUALITATE

55

IGIENĂ

480 – Cel mai frumos miroase cel care deloc nu

miroase.

G. Knapski, 1632

Ignoranţă

481 – Ignoranţa noastră atinge sfere din ce în ce mai largi.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

Imaginaţie (imagine)

482 – Imaginaţia şi veşnicia n-au fruntarii.

Stefan Witwicki, 1826

483 – Nu întotdeauna ştim să ne vedem. Deseori vedem numai imaginea noastră despre noi.

484 – Ceea ce nu-ţi poţi închipui, poţi deseori cumpăra.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

Imprudenţă

485 – Nu te duce prea mult în faţa scenei că te poţi lovi când cade cortina.

Wiesław Brudziński, 1970

Incapacitate

486 – el Este de-o ignoranţă enciclopedică.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

487 – Mulţi strigă „după mine”! pentru că le este greu să spună care e drumul.

488 – S-a bătut victorios pentru înfrângerea pe care alţii şi-o adjudecau.

489 – Trist când cuceritorul unui vârf n-are ce pune pe el.

490 – În instituţia lui, înaintea lui Dumnezeu el a creat haosul!

Wiesław Brudziński, 1970

Inconsecvenţă

491 – X lucrează în trei schimburi de vederi.

Wiesław Brudziński, 1970

Individualitate

492 – Pentru o individualitate munceşte deseori o instituţie întreagă.

493 – Cel mai des, figurile sunt din piatră.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

Inspiraţie

494 – Inspiraţia: vântul care bate pe-o stradă pustie.

Stefan Napierski, 1928

Instrument

495 – Instrumentele cele mai delicate sunt cele cu care ne rănim cel mai uşor.

Karol Irzykowski, 1938

Intelectual

496 – Intelectualilor slabi le place să fie iraţionalişti.

Karol Irzykowski, 1938

56

INTELIGENŢA

57

Inteligenţă

497 – Inteligenţa înnăscută: capacitatea de a se adapta unor condiţii noi, create de către oameni, care n-au fost destul de inteligenţi să se adapteze condiţiilor vechi.

49S – Inteligenţa observă toate nonsensurile, înţelepciunea îndeamnă ca unele să nu fie observate. Wiesław Brudziński, 1970

ÎNVIIUE

499 – Invidiosul îngălbeneşti; când pe altul fericit îl zăreşte.

500 – Invidia însoţeşte succesul precum însoţeşte umbra lumina.

Proverbe, secolul X I X

IPOCRIT

501 Doar cine nu-i ipocrit recunoaşte car prefera să jelească pe semenii săi decât să fie plâns de aceştia.

Feliks Chwalibbg, 1929

ISTORIE

502 – Epocile creează arheologia.

503 – În istorie, şi faptele nerealizate contează.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

501 – Dacă te de/obişnuieşti să mai mergi pe picioarele taie, e greu să mai intri în istorie. Wiesław Brudziński, 1970

IUBIRE (A UN)

505 – Cine vrea să fie iubit să iubească mai intii.

W. Potocki, 1676

506 – Iubirea şi stăpânirea nu se suportă împreună.

M. Troc, 1779

507 – Nu iubeşte cine se văicăreşte.

F. Karpiński, 1782

(? *508* E groaznic să trăieşti, când nu eşti iubit şi iubeşti.

Proverb, secolul XVJII

& *509* – Iubeşti – slujeşti, eşti iubitstăpâneşti.

510 – Numai o dată în viaţă iubim şi o dală numai / murim.

Proverbe, secolul XIX

5/1 – Cel care puternic se iubeşti; acela puternic se şi dondăneşte.

A. Mickiewicz, 1834

512 – Iubeşte-ţi copilul cu sufletul şi soatură-l cu pumnul.

Proverb, secolul XIX

513 – Când n-ai ce-ţi place, îţi place şi ce ai.

Proverb, secolul XX

Împăcare

514 – Mai bună e împăcarea cu vecinul decât victoria hotărâtă.

Biernat din Lublin, 1522

58

Încercare

ÎNCREDERE – INGIMFARE

59

515 – împăcându-se, ţările mici au crescut, certându-se, ţările mari au decăzut.

M. Rej, 1568

516 – Cât durăm să ne împăcăm.

517 – Greu se împacă focul cu apa.

S. Rysiński, 1618

518 – Unde-i împăcare, acolo e şi forţă mare.

W. Potocki, 1696

519 – împăcarea ridică, dezbinarea strică.

Gamius, 1702

520 – Să aibă o linişte sfântă, stă cu gura închisă.

Proverb, secolul XX

ÎMPRUMUT

521 – Dai cu mina, alergi cu picioarele.

522 – Vrei să-ţi pierzi prietenul? împrumufă-i bani.

523 – Nu împrumuţi – se supără o săptămână –

împrumuţi, supărarea va fi de-o lună. S. Rysiński, 1618

ÎNCERCARE (PROBĂ)

524 – Nu orice se îmbunătăţeşte iese mai bine.

A.M. Fredro, 1658

525 – Dă, doamne, să ştiu mult, dar să nu trec prin toate.

Proverb, secolul XIX

ÎNCREDERE

526 – Nu-i bine să crezi în om, mai bine să fii sigur de el.

Stanisław Jerzy Lec. 1965

ÎNDRĂZNEALĂ

527 – în genunchi e greu să capeţi dreptatea.

Wiesław Brudziński, 1970

ÎNGÂMI ARE

528 – Când vine îngâmfarea vine şi defăimarea.

S. Budny, 1580

529 – De unde te tragi nu uita, şi nasul prin nori nu-l purta.

F. Boliomolec, 1772

530 – îngâmfarea este maica tuturor păcatelor.

E. Orzeszkowa, 1873

531 – Spicul fără boabe zadarnic cată spre soare.

Proverb, secolul XX

(%*32* – Eu sunt prezentabil, eu sunt puternic, eu sunt deştept, eu sunt bun! Şi toate astea singur le-am descoperit! *R533* – Fiecare gunoi care luptă cu ventilatorul se consideră Don Quijote. *534* – Pe gâtul girafei, puricele începe să creadă în nemurire.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

60

ÎNSURĂTOARE

ÎNŢELEPCIUNE

01

535 – Oamenii cresc. Ce se va întâmpla când toţi nu vor mai încăpea în ei?

Wiesław Brudziński, 1970

ÎNSURĂTOARE

536 – Se va chinui ani şi ani cine se însoară pentru bani.

Proverb, secolul XVI

537 – Când un bătrân se însoară cu o fetişcană, parcă s-ar înhăma la o căruţă veche nişte cai nărăvaşi.

538 – Cine-i verde, de însurătoare nu se teme.

S. Rysiński, 1618

53!) – O, sfinte Soerate! – era cum zicea şi Frasin – st în n-ai fi fost niciodată de nu te-ai fi însurat. I. Krasicki, 1779

540 – Însoară-ţi feciorul când vrei, fata mărită-ţi-o când poţi.

Proverb, secolul XIX

ÎNTRECERE

541 – întrecere: cine reclamă mai sus.

Wiesław Brudziński, 1970

ÎNŢELEGERE

*542*Domeniul înţelegerii: câmp ideal de luptă.

*543*Capodopera o înţelege şi un prost. Însă cum?

Stanisław Jerzy Lec, 1965

544 – N-au reuşit să se-nţeleagă – pauza consfătuirii a fost prea scurtă.

Wiesław Brudziński, 1970

ÎNŢELEPCIUNE

545 – Deşteptăciune fără virtute – sabie în mâna nebunului.

S. Rysiński, 1618

54 f> Cea mai mare înţelepciune e să te cunoşti bine. G. Knapski, 1632

547 – Fericit e omul care învaţă din necazurile altuia.

W. Potocki, 1670

548 – în înţelepciunea oamenilor mari este şi-o grăunţă de prostie.

Proverb, secolul XIX

54!) – De la alţii dobândeşti cunoştinţe şi parale – înţelepciunea e rodul eforturilor tale. Adam Mickiewicz, 1840

550 – înţelepciunea adevărată nu este sigură de nimic în această lume plină de contradicţii.

Joseph Conrad, 1908

551 – înţelepciunea este o mare revărsată dar furtunoasă, prostia – una foarte adâncă dar moartă.

Aleksander Swietocliowski, 1928

552 – înţelepciunea adevărată nu părăseşte capul.

Învăţător

63

62

ÎNŢELEPCIUNE

553 – La suma înţelepciunii proprii adaugă cu prudenţă prostia străină.

Stanisław Jerzy Lec, 1905

554 – Nu citi cu voce tare printre rânduri.

Wiesław Brudziński, 1970

ÎNŢELEPT

555 – Barba nu face pe nimeni înţelept.

J. Maszczyński, 1564

326 înţeleptul iartă, iar prostul nici nu remarcă. A. Zeglicki, 1674

557 – Nu-i înţelept cel care multe cunoaşte, ci cel care binele de rău îl desface.

M. Rej, 1568

*558*O veche zicală şi-adevărată grăieşte: înţeleptul te învaţă, prostul te prosteşte. W. Potocki, 1674

559 – înţeleptul ştie ce spune, prostul spune ce ştie.

Proverb, secolul XIX

560 – Omul înţelept îl recunoşti dintr-o mie.

Face întotdeauna doar ceea ce ştie.

Adam Mickiewicz, 1840

567 – Când omul înţelept începe să spună o frază oarecare, nu ştim cum o va termina. Când începe p ostul, ştim cu siguranţă.

Aleksauder Świętochowski, 1928

562 – înţeleptul cedează prostului, dacă prostul este mai puternic decât el.

Feliks Chwalibóg, 1929

563 – Dacă înţelepţii mai dau şi ei greş, asta nu înseamnă să ne lăsăm pe mâinile nebunilor.

Jan Czarny, 1960

564 – Să încoronăm numai capetele acelora care au cap!

56.5 înţeleptul întotdeauna se pleacă în faţa superiorilor în aşa fel încât să arate spatele slugilor. Stanisław Jerzy Lec, 1965

¿¡6 – în vremurile noastre înţelepciunea înseamnă capacitatea de a distinge intenţiile.

567 – Dacă ştii să întrebi, dovedeşti că ştii multe.

J Władysław Loranc, 1977

ÎNVĂŢĂTOR (MAESTRU)

56 g Un sfat bun dat de învăţător distruge ce-i rău. G. Knapski, 1632

569 – Cum îi maestrul, aşa-i şi învăţătura.

K. Opalinsk i, 1650

570 Mai degrabă recunoaşte un hoţ c-a furat, decât un profesor c-a zis o prostie.

Al. Fredro, 1876

571 – învăţătorul luminat este un mare artist – sculptează într-o marmură vie.

Proverb, secolul XX

64

ÎNVĂŢĂTURĂ

judecata

ÎNVĂŢĂTURĂ

572 – Cine n-a învăţat ceva n-o să-l înveţe pe-al doilea.

Biornat din Lublin, 1522

573 – De cele învăţate nimeni nu ne desparte.

K. Andrzejewski, 1762

574 – Ce n-a învăţat Ionel, aceasta n-o să ştie Ion.

575 – Ce-ai învăţat în tinereţe îţi prinde bine la bătrâneţe.

576* – Nu-l învăţa pe popă să se roage.

Proverb, secolul XIX

577 – Să înveţi numai cu scopul de-a avea un câştig material e ca şi când ai aprinde lumina doar în sufragerie.

Feliks Chwalibög, 1929

ÎNVINGĂTOR

578 – Sângele învinşilor schimbă deseori culoarea învingătorului.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

579 – Moartea învingătorului: a dispărut turtit de arcul de triumf.

Wiesław Brudziński, 1970

JOC (DANS)

580 – Joacă de parcă ar fi înghiţit un par.

L. Görnicki, 1566

581 – Veveriţa dansează, ursul la treabă.

Proverb, secolul XIX

JUDECATĂ

582 – Tribunalul: un grup de oameni care stabileşte care din părţi a avut avocatul cel mai bun.

Julian Tuwim, 1950

583 – Justiţia trebuie să fie totdeauna de partea ei.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

LABILITATE

584 – A avut „viaţa colorată”: schimba stindardele.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

585 – Unul schimbă amvonul, altul predica.

586 – Se pronunţă pentru o gamă largă de păreri: îi place să fie aprobat din toate părţile.

587 – N-au reuşit să-l prindă, căci şi-a lăsat aripile în aer şi se tiraşte pe pământ.

Wiesław Brudziński, 1970

LAŞITATE

588 – Din laşitate, până şi gândurile şi le-a păstrat în

capete străine.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

589 – Mulţi aderă numai atunci când nu se mai vede cine e în frunte-LAUDA

LIBERTATE

67

590 – Mulţi sunt capabili să-şi schimbe pielea în părţile acoperite.

Wiesław Brudziński, 1970

591 – Există nisipuri fertile: acelea care nasc capete de struţi.

Stanisław Jerzy Lec, 1971

LAUDĂ

592 – În pustiu ecoul e mai mare.

An. M. Fredro, 1C58

593 – Ştii de ce te asurzeşte clopotul? – căci înăuntru e gol.

I. Krasicki, 1779

594 – în lumina laudelor cuvintele îşi schimbă proporţia.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

505 – Nu umblaţi şi cu lăudatul pe măsura epocii. Wiesław Brudziński, 1970

596 – Lauda celor mari, dacă sunt inteligenţi, cere talent.

Władysław Loranc, 1977

LĂCOMIE

597 – N-aruncaţi totul într-un singur sac, nu-l veţi mai putea ridica!

Stanisław Jerzy Lec, 1965 – LENEVIE (TRÂNDĂVIE)

598 – Boul şi la păşune trebuie gonit.

Manuscris din 1407

599 – Lenevia duce repede la mizerie.

Biernat din Lublin, 1522

600 – La leneşi nu se mai termină sărbătoarea.

S. Rysiński, 1618

601 – Lenevia e începutul la tot ce-i rău.

Proverb, secolul XIX

LIBERTATE

602-Vechea zicală zice: mai scumpă-i libertatea decât orice podoabă de aur.

1. Liberiusz, 1670

603 – Cearta îngroapă libertatea.

A. 2 eglicki, 1735

604 – Pentru libertatea voastră şi-a noastră.

Chemare, secolul XVIII

6*05 – Munca se aseamănă cu libertatea în multe privinţe: acolo unde libertatea e mai mare, se face treabă mai multă; cu cât o societate e mai liberă, cu atât e mai hotărâtă în muncă.

Cyprian Kamil Korwid, 1866

LIMBĂ

606 – O limbă şi două urechi avem, mai puţin să vorbim; mai mult să ascultăm.

M. Rej, 1562

68 LIMBAJ

LITERATURA – LUME

69

607 – într-o Republică liberă trebuie ca limba să fie liberă.

B. Budny, 1580

608 – Ce-i în inimă e şi pe limbă.

609 – Limba loveşte mai tare decât sabia.

U. Knapski, 1632

610 – Virtute între virtuţi, limba s-o ţii între dinţi.

Al. Donai us, 1786

611 – Şi limba groazei are dialectele ei.

*612*S-a ascuns după limba pe care o arată lumii. Stanisław Jerzy Lec, 1965

limbaj

613 – Bărbaţii şi femeile dispun de un limbaj în plus, despre care nu ştiu: limbajul sexului opus. De aceea se înţeleg.

Aleksander ŚwiętochowskL 1928

LINGUŞIRE

614 – Cine linguşirea n-o respinge la înţelepciune n-ajunge.

Biernat din Lublin, 1522

615 – Când nu găseşti cuvinte de revoltă, nu le înlocui cu complimente.

Stanisław Jerzy Lec. 1965

616 – Visul lui: să făurească o cădelniţă atât de mare, încât să poată arde în ea ereticii, fără să înceteze cu tămâierea.

677 – Tămâind pe unul poţi afuma pe altul.

61.8 – Dacă îţi place să lingi mâna stăpânului, nu te plânge că e aspră.

67.9 – în fumul de tămâie te poţi ciocni uşor.

*620*Deasupra lui se adună nori grei… de tămâie.

Wiesław Brudziński, 1970

LITERATURĂ

621 – Literatura noastră are nevoie de critică, dar scriitorii noştri n-au nevoie de critică ci de recenzii.

Karol Irzykowski

622 – Literatura este mai progresistă decât viaţa, foloseşte eutanasia faţă de eroii săi nereuşiţi. Stanisław Jerzy Lec, 1965

LUME

623 – Pe lumea aceasta necăjită lucruri curioase se perindă; cine-ar vrea pe toate să le cunoască n-ajunge să le facă faţă.

Ian Kochanowski, 1584

624 – în lume e ca-n baie, cu cât stai mai sus, cu-atât transpiri mai mult.

K. Awedyk, 1757

625 – Povară grea – să îndrepţi lumea.

I. Krasicki, 1779

70

LUME

LUPTA

71

626 – N-ai să trăieşti cât lumea, n-ai să bei toată apa, n-ai să mănânci toată pâinea.

627 – Lumea-i ca pădurea, omul ca frunza.

628 – Lumea nu-nseamnă ceea ce vezi din fereastră.

Proverbe, secolul XIX

629… lumea-i neîndurătoare, atât în ceea ce ţine minte, cât şi în ceea ce dă uitării.

630 – Daţi-mi cuvântul potrivit şi tonul potrivit şi voi mişca lumea din loc.

Joseph Conrad, 1908

631 – Din această lume nerecunoscătoare, falsă şi groaznică, de care ne plângem, facem şi noi parte.

632 – Numai datorită faptului că oamenii n-au puterea de-a distruge pe alţii, aşa cum şi-ar dori, lumea mai există.

633 – Lumea ar putea fi uşor îndreptată, dacă n-ar trebui necontenit să se înceapă opera de la capăt.

Feliks Chwalibdg, 1929

634 – Nu ne mai putem întoarce în peşteri, suntem prea mulţi.

635 – Nu-i sufăr pe mizantropi, de aceea mă feresc de lume.

*636*Să recunosc că „Lumea e minunată”! – mi-o pretind cei care au defăimat-o.

637 – Sunt tare îngândurat: ce s-ar putea întâmpla dacă oamenii ar începe dintr-odată să crească? Ar trebui scurtaţi sau ar trebui creată pentru ei o altă lume?

638 – Ce-mi poate spune fizica? Răceala dintre oameni e o urmări? a frecuşurilor dintre ei.

639 – Oamenii sunt din ce în ce mai ipopiaţi – lumea se înmulţeşte.

Stanisław Jerzy Loc, 1905

640 – Prea multe interdicţii face lumea de neînţeles.

Władysław Loranc, 1977

LUPTĂ

641 – Cine se bate va fi şi bătut.

M. Rej, 1545

642 – La adunare să vorbeşti, cu duşmanul să te baţi.

S. Czarnecki, secolul XVII

643 – în pielea altuia e uşor să te baţi.

S. Twardowski, 1650

644 – Când nu eşti gata, nu chema la luptă.

VV. Potocki, 1674

MARIONETĂ

645 – Zadarnic marionetele visează monologul lui Hamlet.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

MĂIESTRIE

646 – „Măiestria în literatură”: cu un număr cât mai mic de cuvinte să cuprinzi o sferă cât mai mare a realităţii.

Stefan Napierski, 1928

73

72

meserie memorie

647 – Memoria ne reprezintă.

A-ţi pierde memoria înseamnă a-ţi pierde personalitatea.

Feliks Chwalibög, 1929

648 – Cum să exersezi memoria ca să uiţi?

Stanisław Jerzy Lec, 1965

MESERIAŞ

649 – După treabă cunoşti meseriaşul.

M. Troc, 1779

6.50 – Cine n-a fost ucenic, meşter nu va deveni. Maximă, secolul XX

MESERIE

651 – Fiecare meserie cu obiceiurile ei.

S. Klononwicz, 1595

652 – Şapte meserii, paisprezece nenorociri.

S. Rysiński, 1618

653 – Sărman jongler. Ca să mănânoe, trebuie să arunce farfurii.

Jan Czarny, 1960 * Ei. B. Budny (1580) – 334.

MILĂ

654 – Omul care n-are milă ar trebui s-o implore.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

minciună

655 – Cine cu minciuna a fost odată prins, niciodată nu mai e crezut.

S. Rysiński, 1618

656 – Minoiuna-i ca o suliţă-it sac, repede iese afară.

(S. Knapski, 1632

657 – Cu minciuna umbli prin lume, dar acasă nu te mai întorci.

Maximă, secolul XIX

658 – Uneori minciuna e aşa de aproape de adevăr, încât le e greu să trăiască în aceeaşi scorbură.

659 – Minciunile demascate cred că vor deveni adevăruri.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

mit

660 – Când zvonurile îmbătrânesc, devin mituri.

Stanislavv Jerzy Lec mâncare

667 – La masă nu certa pe nimeni.

Proverb, secolul XVI

74

MÂNCARE

MOARTE

75

662 – Solomon scrie şi de mult se ştie, că de prea multă

mâncare mai mulţi oameni decât de sabie, mor.

663 – Mai mult mănâncă cel care aproape-i de mâncare.

M. Rej, 1543

664 – Nu trăieşti ca să mănânci, ci mănânci ca să trăieşti.

A. Frycz Modrzewski, 1577

665 – Aur e untul înainte de prânz, după dejun argint, iar seara plumb.

666 – Durere grea, când n-ai ce mânca.

S. Rysiriski, 1618

667 – Să nu te supui stomacului – o mare libertate!

668 – Cine mănâncă pe săturate şi bea, acela îşi pierde mintea.

669 – Leneş la mâncare, leneş şi la treabă.

670 – Cină copioasă, noapte furtunoasă.

G. Knapski, 1632

671 – Mâncarea bună şi-n strachină-i gustoasă.

Manuscris, 1676

672 – Cu mierea cea dulce te otrăveşti, dacă prea multă foloseşti.

Calendarium 1742

673 – Peştele bun de trei ori înoată: în apă, în unt şi în vin.

674 – Cel mai bun peşte e vita.

675 – Peştele, ciupercile şi carnea vor din plin pahare de vin.

676 – După prânz odihneşte-te puţin, după cină hoinăreşte o milă.

Proverb, secolul XIX

677 – La masă toţi sunt egali.

Proverb, secolul XX

MOARTE

675 – Şi un uriaş intră în mormânt.

G. Knapski, 1632

679 – Moartea la nevoie o chemăm, dacă vine o alungăm.

G. Knapski, 1632

680 – Omul pe toate le trece, dar moartea n-o păcăleşte.

681 – Mormântul îi face pe toţi egali.

682 – La orice găsim de hac, morţii nicicum.

683 – Moartea pe toţi îi împacă.

Proverbe, secolul XIX

684 – Moartea înseamnă sfârşitul vieţii, începutul vieţii înseamnă începutul morţii.

Stefan Witwicki, 1826

685 – Cel mai mult se discută de moarte la jumătatea drumului ce duce spre ea.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, 1918

686 – Cu moartea fiecare om se comportă ca şi când ar fi singurul, sau cel puţin primul, care trebuie să moară.

Stanistaw Czosnowski, 1926

MODA

687 – Moartea: lumea minus o persoană.

Stefan Napierski, 1928

688 – Gândindu-ne la moarte ne ucidem spiritul. Să ne gândim, aşadar, la viaţă. De ce să murim de mai multe ori.

Feliks Ghwalibog, 1929

68!) – Moartea e înapoiată. Utilizează în continuare coasa.

Ian Czarny, 1960

690 – Prima condiţie a imortalităţii este moartea.

*691*Inscripţii pe un mormânt: „Viaţa trece, cu regret, nu fără urmări".

*692*Omul trăieşte puţin: totul este legat de problema descongestionării lumii.

693 – Să-ţi poţi dormi moartea în ratei

694 – Propria moarte nu constituie pentru gentleman niciun reproş!

Stanisław Jerzy Lec, 1965

695 – Nu trăiesc pentru cei care nu ştiu nimic, despre mine. Sunt mort pentru ei, înainte de-a mă naşte.

Jan Szczepaiiski, 1977

696 – Trăim printre alţii, dar murim înstrăinaţi.

697 – Pe noi înşine nu ne înţelegem, dacă nu ne amintim de cei morţi.

698 – Mor întotdeauna alţii, căci atunci când murim noi nu mai sunt alţii.

Władysław Loranc, 1977

MODĂ ŞI ÎMBRĂCĂMINTE

(*jtjţi.* Nimeni nu ştie mai bine unde bate bocancul decât cel care umblă în el.

J. Tarnowski, 1526

700 – O lume întreagă ştie: cum te văd, aşa te cred.

M. Rej, 1557

701 – Haina veche n-o arunca până nu ţi-ai făcut una nouă.

S. Rysiński, 1618

702 – Pe cel rău haina frumoasă nu-l împodobeşte, iar cea urilă pe cel bun nu-l poceşte.

703 – Nu-i bărbătesc să te împodobeşti.

G. Knapski, 1632

704 – Pe cap trei basmale, iar dulapurile goale.

F. Zabłocki, 1781

705 – Lumea se învârte în jurul modei.

I. Krasicki, 1801

706 – Cu toate că păgubesc; după modă semenii gonesc.

AI. Fredro, 1876

707 – Unde moda domneşte, înţelepciunea slugăreşte.

708 – Lină, nelână, burta să fie plină.

*709*Umblă încălţat, dar desculţ îl cunoşti.

720 – La tineri: modestia îmbrăcămintei, podoaba minţii.

MUNCĂ

79

78

MODESTIE

711 – Cine îmbracă straie străine e dezbrăcat pe stradă.

712 – Haina împodobeşte, cine eşti, raţiunea ţi-o dovedeşte.

Proverbe, secolul XIX

713 – Celui urât moda n-are de spus niciun cuvânt.

714 – Pălărie cu pene, iar de păduchi geme.

715 – Pălărie sombrero, iar în buzunar zero.

Proverbe, secolul XX

716 – Moda nu trebuie interzisă. Trebuie să ştim numai

să ne folosim de ea.

Wladystaw Loranc, 1977

MODESTIE

717 – Modestia-i un mare camarad.

I. Krasicki, 1789

718 – Modestia şi virtutea mai scumpe sunt decât aurul.

Proverb, secolul XIX

719 – E mai bună supa de găină decât cea de vultur.

Jan Czarny, 1960

MUNCĂ

720 – Munca face bogăţia.

Biernat din Lublin, 1522

721 – Omul trebuie să muncească, căci gura vrea să mănânce.

B. Budny, 1580

722 – Omul e făcut să muncească, iar pasărea să zboare.

S. Kołakowski, 1584

72 – 3 – Ce poţi face azi, nu amâna pe mâine. *724* – În silă munca o face, când simte că de ea n-are parte.

G. Knapski, 1632

725

726 – După muncă urmează slava.

S. Lubomirski, 1683

727 – Cine munceşte nu se umileşte.

Gamius, 1702

728 – Multe face, când face ce poate.

Wineenty Ignacy Marewicz, 1788

72, 9 – Omul moare, dar munca-i rămâne. Proverb,

secolul XIX

730 – Cine nu se leneveşte, aur şi-n piatră găseşte.

731 – Muncă şi economie pentru popoare-i bogăţie.

Proverbe, secolul XIX

MURDĂRIE

732 – Uneori se adună atâta murdărie, încât ţi se pare c-ar fi o risipă dacă ai arunca-o.

733 Numai atunci te interesează gunoiul, când e îngrăşământ.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

80

MUZICA – NAŞTERE

naţiune

81

MUZICĂ

734 – Muzica nu ajută, dar bucură.

735 – Dintr-un muzicant sau dintr-un morar, niciodată gospodar.

Proverbe, secolul XIX

736 – Nu oricine ştie să joace după muzica viitorului.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

NAŞTERE

737 – Mina nemiloasă a unui om, o mie poate răpune:

numai doi oameni pot aduce unul pe lume.

W. Kochowski, 1674

73S – Cu ceea ce a venit în leagăn, s-a dus şi-n inormânt.

V. Potocki, 1696

739 – Naşte tu zece, patru, doi, eu unul – dar ca lumea.

I. Krasicki, 1801

740 – Omul se naşte o dată şi tot o dată moare.

Proverb, secolul XIX

741 – Omul ştie când se naşte, unde capul pe veci îl va pune nu cunoaşte.

Proverb, secolul XIX

NATURĂ

712 – Natura eu greu o schimbi.

Gamius, 1702

743 – În natură nimic nu se pierde.

Proverb, secolul XIX

NAŢIUNE

744 – Naţiunile sunt ca nişte globuri colorate în grădină: fiecare altfel reflectă soarele.

Kazimierz Przewa-Tetmajer, 1918

NECINSTE

715 – Dacă necinstea ar fi cea mai bună cale de îmbogăţire, atunci lumea ar fi plină de milionari. Feliks Chwalibóg, 1929

746 – Dacă poţi scuipa pe-o otreapă! Se poate, se curăţă singură.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

NEDREPTATE

747 – A fost avertizat. N-a plătit pentru necazurile îndurate.

Wiesław Brudziński, 1970

NEÎNCREDERE

748 – Nu fi bănuitor – nu căuta sensuri în toate.

Wiesław Brudziński, 1970

NELINIŞTE

749 – Neliniştea-i ca ceasul, vremea oamenilor o

măsoară. / Cine a îngheţat neliniştea vremea şi-o omoară.

Adam Mickiewicz, 1840

NUNTA

83

82

NENOROCIRE

750 – Când dansezi pe sfoară, eşti obsedat doar de gândul în plasa cui vei cădea.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

NEMURIRE

751 – Prima condiţie a imortalităţii este moartea.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

NENOROCIRE

752 – Nenorocirea nu pe munte merge, ci printre oameni.

J. Gaumski, 1664

753 – Nenorocirea în grămadă vine ca ciorile.

Maximă, secolul XIX

754 – Când dă de nenorocire, îl loveşte şi din faţă şi din spate.

Proverb, secolul XIX

755 – Cea mai mare nenorocire e când cineva transpiră pe dinăuntru.

Jan Czarny, 1960

756 – Nu după fiecare noapte vin zorile.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

NERECUNOŞTINŢA

757 – Nimic mai rău decât a fi nerecunoscător. M. Blazewski, 1608

758 – Pentru bunătate, nerecunoscătorul plăteşte cu

răutate.

Proverb, secolul XIX

NIMIC

759 – Există un nimic mic şi un Mare Nimic.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

NIMICNICIE

760 – Nimicnicia nu suferă de micromanie.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

NONSENS

761 – Nonsensul văzut de sus ţi se pare mai mic.

Wiesław Brudziński

NUNTĂ

762 – Trei zile nuntă, tristeţe până la moarte.

W. Potocki, 1674

763 – Sâmbăta logodna, duminică nunta, marţi botezul.

Proverb, secolul XIX

764 – La dans să mergi repede cu fata, la altar, încet.

Proverb, secolul XX

OM (OMENIE)

765 – Pe omul bun îl pedepseşte Dumnezeu cu unul prost.

S. Rysiński, 1618

84

OM

OM

85

766 – Oamenii sunt ca ochii, îi văd pe alţii, dar nu se văd pe ei.

F. Birkowski, 1621

767 – Nu pentru el omul se naşte, singur să trăiască nu

se face.

G. Knapski, 1632

768 – Animalele de aceeaşi specie nu se mănâncă precum oamenii.

W. Potocki, 1696

769 – Cum te porţi cu oamenii, aşa se poartă şi ei cu tine.

770 – Dacă omul se sileşte, şi-n iad o domneşte.

771 – Dacă vrei să cunoşti bine un om, un hui, oi de sare trebuie să mănânci cu el.

772 – Omul se prăpădeşte, gloata trăieşte.

773 – Nu e înalt, dar poate avea un suflet mare.

774 – Nu sunt oameni de neînlocuit.

775 – Omule, nu uita că n-ai s-o duci cât lumea.

Proverbe, secolul XIX

770 – Omul bun, ca un rege, caută pe cineva să răsplătească/Cel rău ca un călău, caută pe cineva să ciopârţească. Adam Mickiewicz, 1840

777 – Omul totdeauna poate păşi pe-o cale mai bună, cât mai trăieşte. H. Sienkiewicz, 1890

778 – Omul nu suportă la altul propriile defecte. H. Sienkiewicz, 1895

779 – Oamenii care se împotrivesc obiceiurilor convenţionale uită de faptul că acestea le permit să suporte mai uşor atât bucuria cât şi suferinţa.

Joshep Conrad, 1908

780 – Rotirea oamenilor, unul în jurul altuia, se aseamănă cu rotirea aştrilor – rămân tot singuri şi legaţi unii de alţii.

Kazimiorz Przerwa-Tetmajer, 1918

781 – Oamenii ca munţii: cei mari se văd de-aproape

mici, iar cei mici – mari.

Aleksander Świętochowski, 1928

782 – Nu putem niciodată ghici ce face omul, dar întotdeauna putem prevedea ce vor face oamenii.

Feliks Chwalibdg, 1929

783 – Curios că omul este mai degrabă mândru de ceea ce i-a dat natura decât de propriile merite. Chiar şi când se laudă cu meritele, mereu auzi: ăsta sunt! şi nu – aşa am învăţat să fiu!

784 – Omul este calul, care singur îşi dă pinteni.

Karol Irzykowski, 1938

785 – Omul este o fiinţă înţeleaptă. Dar nu fiecare.

Ian Czarny, 1960

*786*Omul […] e împărţit în sfere de influenţă ale diferitelor persoane. *787* – Omul se roade singur ţoală viaţa – ca să nu devină canibal.

788 – *Omul învinge pe om*.

789 – *Ţineţi seama*: *omul n-are de ales*. *Trebuie să fie oml*

790 – *Dacă omul ar şti dimensiunile mărimii lui*, *n-ar trebui să crească mai mult*.

791 – *Omul trăieşte puţin*: *totul e legat de problema descongestionării lumii*.

792 – *Omul este măsura tuturor lucrurilor*. *Ce comod*: *o dată se măsoară cu uriaşul*, *altă dată cu piticul*.

793 – *Oamenii ar trebui să trăiască de*\; *a vieţi*: *unii drept răsplată*, *alţii drept pedeapsă*.

794 – *Oamenii cresc*, *deci e greu să te ascunzi de ei*.

795 – *Să fim oameni măcar atât timp cât ştiinţa n-a descoperit că suntem altceva*.

796 – *Omul are de a aripi şi nu-i înger*.

7P7 Omul – produs secundar al dragostei.

798 – *Când omul s-a ridicat în picioar*» *i-a crescut şi* umbră.

799 – *Omului îi place să râdă de alţii*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

800 – *Nu sunt oameni de neînlocuit*: *Sunt numai din aceia pe care nimeni nu doreşte să-i înlocuiască*.5

Wiesław Brudziński, 1970

OPERĂ DE ARTĂ

801 – *Opera de artă oglindeşte ceva*, *dar nu ceva trecut sau prezent*, *ci şi ceva care trebuie să fie*… Karol Irzykowski, 1938

802*Nu fiecare operă e făcută de autor*.

803 – *Opera se prezintă singură*, *dacă are cin*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

804 – *Din pana înmuiată în otravă moare deseori opera*.

8.05 – *Spune că în operele sale e nevoit să coboare până la cititor*, *în realitate însă cititorul coboară împreună cu el*.

Wiesław Brudziński, 1970

806 – *Forma operei constituie o inovaţie când permite creatorului nu numai să vorbească altfel*, *dar şi când exprimă ceea ce-i necunoscut până la el*. Władysław Loranc, 1977

OPINIE (PĂRERE)

807 – *Punctele noastre de vedere sunt identice*. *Depinde numai care pe care îl acoperă*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

808 – *Ar fi interesant să cunoaştem care este influenţa reală a opiniei publice în formarea opiniei publice*. Wiesław

---

. proverb 774.

Brudziński, 1970

OPORTUNIST

809 – *Unii întotdeauna sunt în frunte*: *în caz de victorie spun că au fost conducători, în caz că au pierdut, că au fost luaţi drept ostateci*.

Wiesław Brudziński, 1970

OPTIMISM

ORIGINALITATE – PACE

89

810 – Când regii sunt despuiaţi, slugile îşi scot, repede fracurile.

Stanisław Jerzy Loc, 19G5

OPTIMISM

811 – *Trăsnit ca din senin, aşa trebuie să moară optimistul*.

812 – *Optimismul şi pesimismul se diferenţiază numai în ceea ce priveşte data sfârşitului lumii*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

813-O *inflaţie de optimism*? *Da, dar nu în locul care mă doare*.

Wiesław Brudziński, 1970

814 – *Curios, de „filosofia desperării" cel mai mult se tem optimiştii*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

ORDIN

815 – *Cine comandă prost, puţin stă-n post*.

816 – *Nu comanda altuia ceea ce singur nu poţi face*.

G. Knapski, 1632

817 – *Când toţi comandă, nimeni n-ascultă*.

St. Leszczyński, 1733

818 – *Uşor de comandat, greu de realizat*.

Proverb, secolul XIX

SVJ – *Uneori refuză să execute ordinul cel care n-a refuzat să-l dea*.

Wiesław Brudziński. 1970

ORDINE

820 – *Mai repede* sunt *acuzaţi cei care schimbă ordinea, decât cei care schimbă direcţia*.

821 – *Există ordine creată din haos şi ordine care se transformă în haos*.

Wiesław Brudziński, 1970

ORIGINALITATE

822*Originalitatea*: *întotdeauna copiem stilul cuiva*; în *cel* mai bun *caz*: *al epocii* sau *pe-al nostru propriu*.

Stefan Napierski, 1928

OSPITALITATE

823 – *Musafirul şi peştele în ziua a treia put*.

G. Knapski, 1632

824 – *Coliba cu cât e mai bogată, cu atât e mai bucuroasă*.

Proverb, secolul XIX

CO IZ

826 – *Musafirul pe nepusă-masă o mai rău ea tătarul*.

II. Sienkiewicz, 1884

PACE

827 – *Scump e bănuţul cu care poţi cumpăra pacea*.

Proverb, secolul XVII

828 – *Nu ştie ce-i pacea, cel care* n-*a gustat războiul*.

S. Rysiński, 1618

PATRIE

PĂMÂNT – PĂRINŢI

91

829 – *Pacea proastă e mai grea decât un război*.

An. M. Fredro, 1658

PATRIE

830 – *N-a fost fericit acasă, căci n-a fost în ţară*.

Adam Mickiewicz, 1828

831 – *Patria mea*! *Tu eşti ca sănătatea*.

Adam Mickiewicz, 1834

832 – *Patria este acolo, unde-ai dori să mori*.

Stefan Napierski, 1928

833 – *Patria este suma consacrărilor fiecăruia din cetăţenii ei*.

Władysław Loranc, 1977

PĂCAT (A PĂCĂTUI)

834 – *Dracu' are destulă dulceaţă păcatele să le-ndulcească*.

W. Potocki, 1674

835 – *Când mulţi păcătuiesc, pe niciunul nu-l pedepseşti*.

I. Zawadzki, 1688

836 – *Şi sfântul de şapte ori pe zi păcătuieşte*.

837 – *Dacă sănătoşi o să fim, o să şi păcătuim*.

Proverbe, secolul XIX

838 – *De n-ar fi păcătuit, omul de mult ar fi murit*.

St. Reymont, 1906

839 – *Dacă pierzi atâta timp cu spoveditul, a zis popa, când o să mai păcătuieşti*?

840 – *Mulţi au fost alungaţi din rai, că nu mai păcătuiau*.

841 – *Unii veghează ca să nu păcătuiască cei care nu trebuie*.

Wiesław Brudziński, 1970

PĂMÂNT

842 – *Pământul e mama întregului norod*.

A. Zeglicki, 1735

843 – *Ceea ce pe pământ se naşte, în pământ se preface*.

Gamius, 1702

$44*Viaţa pe toţi ne răpune, pământul sfânt rămâne*.

845 – „*Messieurs, faites vos jeux*"!

— *Pământul se roteşte*.

Proverbe, secolul XX

846 – *Sărman pământ*! *Toate umbrele noastre cad pe el*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

PĂRINŢI

847 – *Nimic nu se lipeşte mai repede de copii decât exemplul părinţilor*.

P. Skarga, 1579

92

PEDEAPSA

PERSPECTIVA – PIESA 93

848 – Cel nepedepsit de părinţi eu nuiaua, îl pedepseşte călăul cu barda.

S. Rysiński, 1618

849 – *Cum* li *mama, aşa vor fi şi copilaşii*.

M. Kuligowski, 1694

850 – *Cum e pomul, aşa-i* şi *rodul, cum e tatăl, aşaşi băiatul*.

$*51 – Nu-i mamă cea care a* născut, *ci aceea care a crescut*.

Proverbe, secolul XIX

852 – *Copiii părinţilor* huni sâni. În *general* răi, *copiii părinţilor răi – huni*. *Nu-ţi* nedreptăţeşti *n-are copiii*, *străduin*du-*te să fii un tată hun*? Wiesław Brudziński, 1970

PEDEAPSĂ

853 – O singură pedeapsă sperie o gloată întreagă.

13. Paprocki, 1595

854 – Pedeapsa meritată – datorie curată.

S. Rysiński, 1618

855 – *Uneori pedeapsa atrage după sine* vina.

856*Trebuie să fii* într-*una tu însuţi*. *Calul fără călăreţ e întotdeauna cal*. *Călăreţul fără cal o numai om*.

Stanisław Jerzy *Lec*, 1965

PERSPECTIVĂ

857 – Perspectiva – ce lucru plăcut să-ţi vezi duşmanii atât de mici!

Stanisław Jerzy Lec, 1965

PESIMISM

858 – *Când* se naşte pesimismul? *Când* se întâlnesc două oplimisme diferite.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

PEŞTE

(S.J. y – Peştele cu peşte, pasărea cu pasăre, iar omul cu om trăieşte.

S. Rysiński, *1618*

860 – Peştele caută adâncimea unde se poate trăi omul unde bine se trăieşte.

Proverb, secolul XIX

861 – Peştele şi omul de la cap se strică.

Proverb, secolul XX

862 – Peştii care trec prin ochiul plasei or fi suferit oare de complexul inferiorităţii?

863 – Peştele ar fi mai mut dacă ar cunoaşte atâtea secrete câte cunoaştem noi?

Stanisław Jerzy Lec, 1965

PIESĂ

864 – Se spune că piesa a fost jucată excelent – numai că au ridicat cortina după ultimele aplauzw.

Wiesław Budziński, 1970

POET – POLITEŢE

95

94

PLATA

865 – *Există* piese *atât de* slabe, încât nu pot *ieşi* din *scenă*.

Stanisław Jerzy Lec, 1971

PISICĂ

866 – *Pisica nu* renunţă să prindă şoarecii în gheare, cu toate că s-*au* inventat curse în acest scop.

Karol Irzykowski, 1938

PITIC

867 – *Piticii* suferă permanent de boala creşterii

Jan Czarny, 1960

868 – *În* faţa piticilor, trebuie să te pleci mai mult.

869 – *Cum* cresc piticii? *în* grosime.

870 – *Când* piticii trebuie să crească, au nevoie de oase străine.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

PLATĂ

871 – *Nu* plăteşte bogatul, plăteşte vinovatul.

A. Gostowski, 1588

872 – *O* să plătească, la sfântu-aşteaptă.

Proverb, secolul XIX

PLICTISEALĂ

873 – *Ca* fenomen, plictiseala este foarte interesantă.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

POET

874 – *Poetul*: *pentru simţirea fiziologică a lucrurilor trebuie să te naşti*.

Stefan Napierski, 1928

875 – *Unii poeţi sunt ca nişte copii*: *când stau la masa de scris*, *n-ajung cu picioarele pe pământ*.

876 – *Ca să împerecheze câteva cuvinte*, *omului îi trebuie o viaţă*.

877 – *Lumea este în capul poeţilor*.

878 – *Poetul pescuieşte în pârâul care trece prin el*

Stanisław Jerzy Lec, 1965

POEZIE

879 – *Cel mai greu în poezie – să faci legătura între ceea ce-i concret şi inspiraţie*.

Stefan Napierski, 1928

880 – *Poezia*: *transformarea florii în bijuterie*.

Karol Irzykowski, 1938

POLITEŢE

881 – *Politeţea nu-i învăţătură uşoară şi nici de nebăgat în seamă*.

A. Mickiewicz, 1834

882 – *Peştele îl prinzi în momeală*, *oamenii* într-*a politeţii urzeală*.

Proverb, secolul XIX

1

96

POLITICA

POTRIVIRE PRIETENIE 97

883 – *Cuvântul politicos costă puţin şi cântăreşte mult*.

Proverb, secolul XX

POLITICĂ

884 – *Cuvintele sunt, făcute, în politică, gândirea* s-*o ascundă*.

Proverb, secolul XIX

885 – *În politică, în loc să joci, amesteci necontenit cărţile*.

886*Politica*: *cursa cailor troieni*.

Karol Irzykowski, 1938

$87 – *Dacă omul n-ar trăi în lume, mai mult ca sigur că nu l-ar interesa politica*.

Stanisiaw Jerzy Lec, 19G5

888 – *În politică intenţiile nu sunt o armă eficientă*.

889 – *Când teama devine sfetnicul politicianului, în timpul recoltei ne aşteptăm doar la insuccese*.

$90 – *În politică instinctul este necesar pentru a acţiona, nu pentru a crea probleme mai serioase decât cele care se rezolvă*.

$*91* – *Deseori politica este arta soluţionării contradicţiilor şi nu arta de-a atinge anumite ţeluri*. Władysław Loranc, 1977

POPOR

892 – *Poporul şi cultura nu au date exacte cu privire la naştere. Dispun de acestea oamenii concreţi şi statele*.

Władysław Loranc, 1977

potrivire

893 – Cum e casa aşa e fata.

Proverb, secolul XX

894 – Cămaşa de forţă trebuie să fie pe măsura nebuniei.

Stanisiaw Jerzy Lec, 1965

895 – Pentru ca omul potrivit să fie la locul potrivit, unii consideră că trebuie mutat locul.

VViesław Brudziński, 1970

PRECEDENT

896 – Şi lipsa de precedent e un precedent.

Stanisiaw Jerzy Lec, r.) t; r>

PREFĂCĂTORIE

S97 Nu credeam că-şi va arăta colţii când va clănţăni din dinţi.

Wiesław Brudziński, 1970

PREOT

898 – Cei care vorbesc *în* numele lui Dumnezeu ar trebui să arate scrisorile de acreditare.

Iulian Tuwim, 1950

IMMKTKMK (IMÂIKTI-M)

899 – Să-ţi faci singur treaba ta, la prieteni n aştepta.

Biernat din Lubliu. 1522

98

PRIETENIE

PROSTIE

99

900 – *Nici prietenie fără adevăr, nici adevăr fără prietenie nu pot exista*.

A. Maczuski, 1G11

901 – *Pen*tr-*un nou amic*, *nu-ți părăsi prietenul de demult*.

— S. Rysiński, 1G18

902 – *Frumos succes*! *Face carieră și nu-și pierde prietenii*!

Władysław Loranc, 1977

PROFIT

903 – *Sunt firme*, *care și atunci când se scufundă nava*, *cer de la pasageri supliment pentru cursă submarină*.

Wiesław Brudziński, 1970

PROSTIE

904 – *Prostul*, *când tace*, *în înțelept se preface*.

905 – *Dacă mintea-n cap nu-i scapără*, *nici la Paris una mai bună nu cumpără*.

S. Rysiński, 1618

906 – *E proastă oaia care îl crede pe lup*.

907 – *Proști la sfadă*, *porci în livadă*.

908 – *Un măgar poate nega mai mult decât ar putea dovedi o sută de filosofi*.

909 – *Cine n-are în cap*, *trebuie să aibă în picioare*

910 – *Mai* bine cu un înțelept să te rătăcești, decât cu un prost să te-ntâlnești.

Proverbe, secolul XIX

911 – *Poți fi* prost *și* din obișnuință.

Stefan Witwicki, 1826

912 – *Cea* mai mare bucurie a prostului e *când* găsește un prost mai mare ca el.

Al. Fredro, 1876

913 – *Doi* proști au fost pe lumea aceasta: unul, care

dădea, *al* doilea, care nu voia să *ia*.

914 – *De*-ar *fi* atât de lung, cum e şi de prost, ar putea servi berea pe lună.

Proverbe, secolul XX

915 – *Cea* mai ascunsă în om e prostia.

Stefan Napierski, 1928

916 – *Prostia* este şi ea o modalitate de folosire *a* gândirii.

917 – *Dacă* prostia n-ar fi agresivă, am putea trăi pe lumea asta.

Karol Irzykowski, 1938

918 – *Sunt* capete care păstrează doar mătreaţa.

Jan Czarny, 1960

919 – *Câţi* oameni călătoresc *în* afara propriului lor orizont?

RĂBDARE

1 (*11*

920 – *Prostia niciodată nu depăşeşte graniţele*: *oriunde calcă*, *e pământul ei*.

921 – *Prostia nu te scuteşte să gândeşti*.

922 – *A fost adusă Prostia la un atelier*: „*Se poate transforma în înţelepciune*?" *Meşterul a răspuns*:

„*Da*, şi *o să mai răniană ceva*".

Stanisław *Jerzy Lec*, 1965

PROVERB

923*Proverbele se contrazic*: *în asta constă înţelepciunea populară*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

PROVINCIE

924 – *Unii nu vor să plece în provincie*, *dar vor* s-*o*

creeze în jurul lor.

VViesław Brudziński, 1970

PRUDENŢĂ

925 – *Cei care lipsesc n-au niciodată dreptate*, *dar foarte des îşi păstrează viaţa*.

926 – *Unii au impresia că fiecare adâncitură e o prăpastie*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

927 – *Nu apărea pe câmpul de luptă în clipa când se caută un ţap ispăşitor*.

VViesław Brudziński. 1970

928 – Fântina trebuie *săpată* înainte *de-a izbucni incendiul*.

929 – *Decât să-ţi tai craca de sub picioare*, *mai bine să cobori din pom*.

Władysław Loranc, 1977.

rai

930 *în rai ar trebui să existe lotul*: *şi iadul*!

931 – *Păcat că în rai se merge cu dricul*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

RANĂ

932 – *Kănile le vindecăm*, *dar cicatricele cresc împreună cu noi*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

RABD AR fi

933 – *Ai atâta înţelepciune câtă răbdare ai*.

O. K napski. 1632

934 – *Răbdarea învinge totul*.

A. Donatus, 17.86

935 – *Cei mai ameninţători sinf* oamenii *răbdători care*

au *schimbat* direcţia *răbdării*.

Wiesław Brudziński, 1970

936 – *Trebuie să ai multă răbdare ca* s-*o stăpâneşti*

Stanisław Jerzy *bec*, 1965

RĂUTATE

RĂZBOI

103

RĂTĂCIRE

937 – *Cel mai uşor te rătăceşti în codrul doborât*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

RĂUTATE (RĂU)

938 – Corbul corbului *ochiul nu-i scoate*, *dinele câinelui dintele nu-i roade*.

Manuscris, secolul XV

939 – *Pe cel rău*, *răutatea îl pierde*.

M. Rej, 1568

940 – *Tu singur vei fi rău dacă printre cei răi ajungi*.

J. Murmelius, 1527

941 – *începutul răului poate fi frumos*, *dar sfârşitul dureros*.

I. Krasicki, 1772

942 – *Treburile rele se prind cel mai uşor*.

I. Krasicki, 1774

943 – *Nu-i peşte fără oase*, *nu-i om fără de răutate*.

944 – *În răutate nu-i bunătate*.

Maxime, secolul XIX

945 – *Răul cel mic trebuie ales pe furiş*, *altfel* s-*ar putea supăra că-i subestimat*.

Wiesław Brudziński, 1970

946 – *Unii pot şi din zahăr curat să facă o pilulă amară*.

947 – *Unii se străduiesc să cadă de aşa manieră încât să strivească cât mai mulţi sub ei*.

Wiesław Brudziński, 1970

948 – „*Nu vă împotriviţi răului*” *care îşi doreşte pieirea*.

949 – *Şi răutatea vrea să ne aducă doar fericirea*.

Stanisław Jerzy Lec, 1970

950 – *Nu există rău social abstract şi nu există contra dicţii abstracte*. *Ele sunt create de oameni şi în noi există*.

Władysław Loranc, 1977

RĂZBOI

951 – *O zicală veche zice*: *războiul e dulce pentru cel care nu-l duce*.

Grigore din Zarnowce, 1597

952 – *Pe unul războiul îl îmbogăţeşte*, *pe-o sută li sărăceşte*.

S. Rysiński, 1618

953 – *Mai uşor ca pe pământul duşmanului războiul să-l porţi*, *decât acasă să-l aştepţi*.

S. Petrycy, 1618

104

REALITATE

REVO fcu ŢIE

105

954 – *Războiul oameni nu naşte*, *ci îi pierde*.

F. Birkowski, 1621

955 – *De ce pe semenul său omul* îl *bate*, *Cu-atâta sălbăticie*?

C-aceasta din el face parte.

Adam Mickiewicz, *18 i0*

956 – *Războiul este joaca organizată de-a moartea adevărată*.

Karol Irzykowski, 19: 18

957 – *Petele albe au dispărut de pe hărți*. *Au apărut sângerii*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

RĂZBUNARE

958 – *Mulți se răzbună înainte de a fi nedreptățiți*.

Wiesław Brudziński, 1970

REALITATE

959 – *Nu falsifica realitatea*, *doar ca* să *motivezi fuga de ea*.

Wiesław Brudziński, 1970

960 – *Merită să te lași cuprins de iluzii*, *pentru a simți realitatea*.

— *Realitatea poate fi schimbată*, *ficțiunea* concepută *din nou*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

RECOMPENSĂ

962 – *Cum ai muncit*, *așa ți-a plătit*.

M. Rej, 1562

963 – *Fără recompensă*, *munca tânjește ca rața sau gisca după apă*.

St. Korczyński, 1698

964 *Au* sărit *cum i-au plătit*.

Maximă, secolul XIX

REFLEX

965*Unii oameni* au *reflexe întârziate – înțeleg abia în generațiile următoare*.

Stanisław Jerzy Lec, 1971

revoluţie

966 – *Nu orice salvă anunţă revoluţia*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

— *Revoluţia franceză a arătat, prin exemple, că nu câştigă cei care-şi pierd capid*.

Stanisław Jerzy Lec, 1975

968 – *în timpul revoluţiilor, oamenii cunosc nu numai problemele autentice care frământă propria lor societate, dar pierd şi posibilitatea de a nega existenţa lor*.

Władysław Loranc, *1977*

H

106

SALVARE – SATIRA

SĂNĂTATE

107

RUDE

969 – *Ca să-ţi cunoşti rudele îndepărtate e suficient să te îmbogăţeşti*.

Julián Tuwim, 1950

SALVARE

970 – *Corabia a scăpat*, s-*au scufundat doar bărcile de salvare*.

Wiesław Brudziński, 1970

SAT

971 – *Cine credeţi că poate, satului vesel, liniştit, un imn să înalţe*.

J. Kochanowski, 1571

972 – *Banu-i mai cu spor la ţară, libertatea-i mai mare, viaţa mai sigură*.

J. Zabczyc, 1635

973 – *Cine satul natal îndrăgeşte, patria îşi iubeşte*

974 – *Ţăranul ţine satul, nu bogatul*.

Proverbe, secolul XIX

SATIRĂ (UMOR)

975 – *Uneori satira trebuie să reconstituie ceea ce a distrus patosul*.

976 – *Satiricii ar trebui să-şi ascută limba pe piatra înţelepciunii*.

977 – *Deprimarea umoristului nu poate fi mai ridicată decât patosul altora*.

978 – *Simţul maxim al umorului îl au numai morţii — Râd de toţi şi de toate*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

979 – *Satira*: *afiş pe zidul plângerii*.

980 – *Satira trebuie să fie întotdeauna de gardă*.

981 – *Satiric*: *moralist care luptă din poziţie inversă*.

Wiesław Brudziński, 1970

982 – *Satiricii se nasc atunci, când nu există motive de râs*.

983 – *Satiricul se sinucide cu ascuţişul propriei satire*.

Stanisław Jerzy Lec, 1971

SĂNĂTATE

984 – *Sănătatea uşor o pierzi, dar greu o redobândeşti*.

N. Volckmar, 1601

985 – *Sănătatea şi conştiinţa curată mai mult face decât averea toată*.

G. Knapski, 1632

986 – *Păstrează-ţi bine sănătatea, când mori ţi-ai pierdut viaţa*.

Al. Fredro, 1835

SĂRĂCIE

987 – *Sărăcia te-nvaţă înţelept să fii în viaţă*.

J. Bar dziński, 1691

988 – *Când sărăcia te-ajunge*, *prietenul fuge*.

108

SCRIITOR

SCRIITOR 109

989 – *Cine sărăcia n-o cunoaşte*, *nu ştie fericirea cil face*.

990 – Sărăcia are *picioare*, iar *desfătarea coarne*.

991 – *Când sărăcia stă la masă*, *greu e* s-*o dai afară din casă*.

992 – *Pe sărac*, *vântul îl bate totdeauna din faţă*.

Proverbe, secolul XIX

sclavie (nevolnicie)

993 – *Mai bine gâtul să-ţi frângi*, *decât sclav* s-*ajungi*. St. Koszutski, 1575

991 – *De nevolnicie şi Dumnezeu fuge*. Proverb, secolul XIX

995 – S-*a răscumpărat din sclavia străină, dar se consideră în continuare propriul* său *sclav*. Stanisław Jerzy Lec, 1003

scriitor

996 – *Cu aur a scris*, în *noroi a mâzgălit*.

M. Bielski, 156 i

997 – Un *poet treaz*, *cine-a văzut*, *ca* ceva *bun să fi făcut*? J. Kochanowski, 1584

998 – *A fi poet – rang nefericit*.

Pastor Fido, 1695

999 – Ce-a scris cu pana, nu *mai șterge barda*. Proverb, secolul XIX

1.000 – Critica înțeleaptă luminează, *cea proastă dezarmează*.

Al. Fredro, 1876

1001 – Scriitorul prudent nu citești! *pe nimeni*: *pe cei mai slabi decât el*, *căci n-are niciun rost, iar pe cei mai buni*, *să nu se indispună*.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, 1918

1002 – Scrisul – poate nu în exclusivitate, dar în mare măsură – este arta unor fraze frumoase.

Stefan Napierski, 1928

1003 – Arta scrisului este supusă modei, *revine însă doar moda de-a scrie simplu*, *clar*, *sincer și concis*.

Feliks Chwalibdg, 1929

1004 – Scriitorii polonezi nu mă citesc, *dar nici eu pe ei*. *În orice caz*, *răzbunarea mea este cantitativ mai mare*.

1005 – Dacă scriitorii se află de obicei între ei în stadiul bellum omniuin contra omnes este datorită faptului că lucrează cu cel mai delicat material și li se pare că fiecare nechemat este un borfaș.

1006 – Numai romancierii care observă puțin pot avea curajul să scrie totul.

1007 – Cel mai prost scriu economiștii, *atât din punct de vedere al exactității cât și al stilului*. *Și ei ar trebui să scrie cel mai bine*, *căci scriu despre lucrurile cele mai grele*.

Karol Irzykowski, 1938

SECRET – SLAVA

111

HO SCRIITOR

1008 – *În lucrările sale a înghesuit atâtea gânduri că nu*

mai au loc ale cititorului.

1009 – Niciuna din cărţile unui adevărat scriitor ou se bazează doar pe o pură ficţiune literară, doar cu excepţia „amintirilor" sale.

Wiesław Brudziński, 1965

1010 – *Scriitorul care nu aprofundează se* menţine într-*una la suprafaţă*.

1011 – *Scriitorul nemuritor moare în epigoni*.

1012 – Interesant fenomen de prefacere: *scriitorul face adjective înainte de a se naşte lucrurile*.

1013 – Curajos scriitor! *A pus punct şi după o frază nescrisă*.

1014 – Scriitorii nu cu cerneală, ci cu sânge trebuie să scrie! *Dar nu cu sânge străin*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

1015 – Nu falsifica realitatea, doar ca să motivezi fuga de ea.

1016 – Ceea ce a scris nu-i nici măcar o scriere la comandă, e numai repetarea ordinului cu propriile-i cuvinte.

Wiesław Brudziński, 1970

lon – N-are nimic de spus, deci scrie romane. Władysław *Loranc*, 1977

SECRET

1018 – *Chiar gol, plicul sigilat conţine secrete*.

1019 – *Secretele nu trebuie să se ascundă*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

SFÂRŞIT

1020 – *Toţi trebuie să ajungă la mal, acolo aşteaptă oamenii 1*

Stanisław Jerzy Lec, *19 f5*

SIMILITUDINE

1021 – *Din aceleaşi elemente poate fi construit leagănul pentru copii*, *dar şi spânzurătoarea*.

Jan Czarny, 1960

SINCERITATK

1022 – *Sincer*: *n-ascunde minciunile*.

Jan Czarny, 1960

SINGURĂTATE

1023*Singurătatea*: *cât de suprapopulată mai este!*

1024 – *Cel mai trist e când te afli singur în propriul interior*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

SLAVA

1025 – *Aşa cum umbra umblă după om*, *la fel şi slava umblă după muncă şi virtute*.

F. Birkowslii, 1620

112

SOARTA

SPERANŢA

1026 – *Pierzând totul*, *păstrează-ţi faima*.

C… Knapski, 1632

1027 – *E mai scumpă slava decât viaţa*.

W. Kochowski, 1674

1028 – *Rana se vindecă*, *faima rea niciodată*.

Proverb, secolul XIX

1029 – *Cel care slavă în urmă n-a lăsat*, *n-a trăit*.

A. Mickiewicz, 1855

SOARTA

1030 – *O*, *dacă soarta omului ar fi numai obiectul filosofiei*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

1031 – *Coroana de spini poate fi ori moştenită, ori dobândită în alegeri*.

1032 – *De multe ori ieşirea din*tr-*un labirint înseamnă intrarea în altul*.

Wiesław Brudziński, 1970

SOLDAT

1033 – *Mai bun e soldatul înarmat decât cel împopoţonat*.

S. Rysiriski, 1618

1034 – *Comandantul orb nu-i bun de nimic*.

(1. Knapski, *1632*

1035 – *Unde sunt mulţi comandanţi, lupta-i pierdută*.

Proverb, secolul XIX

1036 – Soldatul bun nu se pleacă în fala gloanţelor.

Proverb, *secolul* XX

1037 – *Soldatul pe munte*: *Dacă Dumnezeu ar fi avut raniţa* în *spate, când* a făcut *muntele acesta, nu-l* făcea *atât de înalt*.

Iulian Tuwim, 1950

SPERANŢĂ

103S – *în afara speranţelor împlinite, nimic nu se pierde în lume*.

1039 – Ştiţi unde poate fi găsită speranţa? *în* garderoba *din faţa* iadului, *sul*) inscripţia: „*Lasciate ogni speranţa*!"

Stanisław Jerzy, Lec, 1965

1040 – *E important că necontenit se nasc speranţele şi mor dezamăgirile*.

Władysław Loranc, 1977

SPOVEDANIE

1041 – *Uneori trebuie să te spovedeşti de spovedaniile trecute*.

Wiesław Brudziński, 1970

STATISTICA

042 – *Statistica informează cât revine pe cap de optimist*.

Wiesław *Brudziński*, 1970

114

SUCCES

SUFLET

115

STĂPÂN

1043 – *Cu credinţă stăpânul slujeşte*, *el pentru asta te beşteleşte*.

Manuscris, secolul XVII

1044 – *După moartea ta*, *aici totul rămâne*, *stăpâne*.

S. Rysiński, 1618

STIL

1045 – *Stilul*: *o nouă viziune a realităţii*.

Stefan Napierski, 1928

STRATEGIE

1046 – *Culmea strategiei*: *să câştigi bătălia fără să participi*.

Jan Czarny, 1960

SUCCES

1047 – *Succes*: *ceea ce prietenii nu-ţi iartă niciodată*.

J. Tuwim, 1925

1048 – *Alungarea din rai are loc deseori pe poarta triumfală*.

Wiesław Brudziński, 1970

SUFERINȚĂ

1049 – *Omului tras pe roată n-ai să-i alini suferința dacă tragi roata înapoi*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

suflet

1050 – *Sufletu-i clădirea, corpu-i schelăria*.

Ce se demolează, când termină cu mistria. *Adam Mickiewicz*, 1840

1051 – *Nu intra cu bocancii în sufletul omului, chiar dacă te ștergi pe picioare*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

supărări:

1052 – *Supărarea e un sfetnic rău*.

1053 – *Și porumbelul are în el fiere*.

1054 – *Cine se amărăște, adevărul nu-l ocolește*.

Proverbe, secolul XIX

1055 – Supărarea omului *ca* înțepătura *viperei – fericit cel care n-are de-a face eu ea*.

Kazimierz Przerwa-Tetmajer, 1918

SUPERFICIALITATE

1056 – *E un gol uriaș, umplut pe margini cu erudiție*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

1057 – *Această operă dovedește că autorul a îngenuncheat ca să simuleze profunzimea*.

1058 – *Mulți jucăm rolul etichetei de pe borcanele goale*.

Wiesław Brudziński, 1970

supunere

1059 – *Vrei să cânți în cor*? Uită-*te atunci la bagheta dirijorului*!

116

ŞCOALA

ŞTIINŢA

117

1060 – *îl consideram leu*. *Dar când l-am văzut în patru labe*, *mi-am dat seama că e altceva*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

1061 – *Uneori*, în *genunchi*, poţi *ajunge departe*.

1062 – *Se pleacă în faţa zeilor străini, spunând că ai săi nu răspund la plecăciuni*.

1063 – *„Să te târăşti, nu-i demn*!" *a spus cu indignare*. *Şi-a plecat mândru în genunchi*.

Wiesław Brudziński, 1970

ŞCOALĂ

1064 – *Şcoala-i deschisă pentru fiecare*.

G. Knapski, 1632

1065 – *Proverbul despre cei care nu vor să înveţe zice*: *şcoala îi pute*.

T. Mlodzianowski, 1681

1066 – *Arta didactică e şi aceea care dezobişnuieşte de a mai gândi*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

ŞEF

1067 – *Unii niciodată nu lasă cârma din mână*: *o pot folosi în altă barcă*.

1068 – *Cu cât cazi mai de jos, cu atât te doare mai puţin*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

1069 – *Până nu te numesc pe tine şef, dă celui în funcţie cât mai multe probleme de rezolvat*. Wiesław Brudziński,

1970

1070 – *Unii îşi motivează capacităţile lor numai prin uşurinţa cu care cer de la alţii maximum posibil*.

Cer ca alţii să fie oameni perfecţi şi să facă totul desăvârşit.

Władysław Loranc, 1977

ŞTIINŢĂ

1071 – *Cine de ştiinţă are habar*, *n-o să moară sărman*.

A. Donatus, 1786

1072 – *Ştiinţa fără virtute e ca sabia în mâna nebunului şi pe el şi pe alţii se distruge*.

J. Kochanowski, 1584

1073 – *Rădăcinile ştiinţei sunt amare*, *dulci sunt roadele*.

B. Budny, 1580

1074 – *Ştiinţa-i cheia puterii*: *totul e să ştii mai mult*.

Proverb, secolul XX

TALENT

1075 – *îmi place când chemarea de afară vine din interior*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

1076 – *Lipsa de talent îmbracă lipsa de caracter*.

Stanisław Jerzy Lec, 1971

1077 – *Talentul – cea mai preţioasă bogăţie naturală a unei societăţi*.

Władysław Loranc, 1977

118

TIMP

TINEREŢE

119

TĂCERE

1078 – *Pe vremea muţilor e suficient un cuvânt, în cea a elocvenţei chiar şi tăcerea*.

1079 – *Celui care tace nu-i poţi lua cuvântul*.

1080 – *Cine are limbă ascultătoare deseori tace*.

Stanisław Jerzy Lec, 1971

TELEVIZIUNE

1081 – *Vizionarea programului de televiziune înseamnă pentru unii o fugă de propriile greutăţi, pentru alţii sporirea lor cu unele străine*.

Wiesław Brudziński, 1970

TIMP (VREM E)

1082 – *Cine lucrează pentru veşnicie, vremea o preţuieşte*.

Căci dacă vremea îi lipseşte, treaba n-o sfârşeşte. Adam *Mickiewicz*, 1840

1085 – 1086 – 1087 – 1083 – *Timpul le rezolvă pe toate. Dar tu, omule*?

1084 – *Timpul – cea mai importantă materie primă*.

Ceasul bate. Pentru toţi.

Spiritul vremurilor îi sperie chiar şi pe ateişti. Timpul rămâne canibal.

1088 – *Uneori timpul îngheaţă oamenilor sângele în vine – ca să nu se descompună*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

TINEREŢE

1089 – *Există o zicală*: *Cine tinereţea nu şi-o petrece cum doreşte, la bătrâneţe se prosteşte*.

L. Gornicki, 1566

1090 – *An fără primăvară îşi doresc cei care tinereţea*

de la nebuni o opresc.

Jan Kochanowski, 1584

1091 – *Cu cât berea e mai tulbure la început, cu-atjt e mai bună*.

J. G6 rski, 1597

1092 – *în tinereţe dobândeşte, la bătrâneţe foloseşte*.

1093 – *Nu uita, tânăr fiind, că vei fi şi bătrân*.

G. Knapski, 1632

1094 – *De-ar şti tinereţea, de-ar putea bătrâneţea*.

1095 – *Tânărul cu tânăra ca pâinea cu mierea*.

Proverbe, secolul XIX

1096 – *Tinereţea are drepturile ei*.

Al. Fredro, 1822

1097 – *Tinereţea-i o sculptoriţă ce dăltuieşte viaţa*.

Z. Krasiiiski, 1850

1098 – *Sângele e ca vinul: tulbure în tinereţe, gros la bătrâneţe*.

II. Sienkiewicz, 1875

120

TINEREŢE

TRĂDARE

121

1099 – *Tinerii înfăptuiesc cele mai multe prostii, când fac pe oamenii în vârstă iar bătrânii când fac pe tinerii*.

Felix Chwalibóg, *1929*

1100 – *Trebuie ca tinerii nu numai să ne asculte, dar să ne şi audă*.

1101 – *Nemulţumirile cuprinse în întrebările puse tineretului sunt o expresie a neliniştii noastre faţă de schimbările care au loc în lume*.

Władysław Loranc, *1977*

TIRAN

1102 – *Tiranii popoarelor sunt ca îmblânzitorii de elefanţi*, *se străduiesc să distrugă în ei*, *în primul rând*, *simţământul că sunt puternici*.

1103 – *Dacă tiranul spune că triunghiul este cerc*, *imediat se găseşte o grămadă de sclavi neavizaţi care cer ca teoremele geometrice să sufere modificări corespunzătoare*.

1104 – *Unii stau sub cizma tiranului ca sub pantoful Muzei*.

Aleksander Swietoehowski, *1928*

1105 – *Mi-e frică de cei care cer suflete*. *Ce vor face cu corpurile*?

Stanisław Jerzy Lec, 19G5

TRĂDARE

1106 – *Când prea mult ţi se dăruieşte*, *sau te-a trădat sau trădarea-ţi pregăteşte*.

M. Stryjkowski, 1574

1107 – *Şi puntea ţi-o durează*, *cine te trădează*.

S. Rysiński, 1618

1108 – *Trădarea umblă după necazuri precum câinele după stăpân*.

Proverb, secolul XIX

1109 – *Trădarea se răscumpără*, *iar trădătorii se spânzură*.

Maximă, secolul XIX

1110 – *Cel mai uşor pot fi vânduţi cei care nu pot fi cumpăraţi*.

Jan Czarny, 1960

1111 – *Sunt două feluri de trădători*: *unii care pleacă când toţi au rămas şi alţii care rămân când toţi au plecat*.

Wiesław Brudziński, 1970

TRISTEŢE

1112 – *Rugina mănâncă fierul, iar tristeţea omul*!

Proverb, secolul XIX

TRUFIE

1113 – *Trufia şi ambiţia sunt prezente chiar şi pe pietrele funerare*.

Jan Czarny, 1960

122

TARAN – ŢEL

VIAŢA

123

ŢĂRAN

1114 – *Chiar dacă cu înţelepciunea-i nu se făleşte, pe toate ţăranul bine le ticluieşte*.

Proverb, secolul XVI

1115 – *Mai bine un ţăran bun decât un popă nebun*.

E. Gliczner, *1558*

1116 – *Ţăranul are, nouă pioi – dacă p? ultima n-ai atins-o, rezistă*.

Fr. Karpiiiski, 1782

1117 – *Ţăranul pe boier îl roagă cu piatra la subsuoară*.

Proverb, secolul XIX

1118 – *Ţăranul o putere e, şi basta*.

8. Wyspianski, 1901

ŢEL

1119 – *Unul visează să ajungă nemuritor, altul – la pensie*.

Jan Czarny, 1960

1120 – *Spre ţel? Acolo se coboară*.

1121 – *Ţintaşii veritabili nu trebuie să ştie calibrul capului în care trebuie să tragă*.

1122 – *Ce uşor poţi nimeri la ţintă*. *Din prostie*!

Stanisław Jer/. y Lec, 1965

URĂ

1123 – *Cine seamănă vânt, culege furtună*.

Proverb, secolul XIX

1124 – *Din ură totul în rău se transformă*.

J. Ernesti, 1689

VĂDUV

1125 – *Cu unu-n groapă, cu altu-n casă*.

S. Rysiński, *1618*

1126 – *Pe furiş, văduva-i gata de măritiş*.

Biernat din Lublin, 1522

VESELIE

2127 – *Veselia-i o revoltă împotriva tragediei vieţii – singura revoltă cu aparenţele victoriei*. *Feliks Chwalibdg*, 1929

VEŞNICIE

1128 – *Veşnicia*? *O unitate de timp*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

VIAŢĂ

1129 – *Mai bine să trăieşti pe-o rogojină decât să mori în mătase*.

S. Rysiński, 1618

1130 – *Mult trăieşte, cine trăieşte bine*.

O. Knapski, 1632

VIAŢA

VICTORIE

1131 – *Cine trăiește cu oamenii, atunci și ei trăiesc cu el*.

1132 – *Viața-i diferită, mormântul identic*.

Proverbe, secolul XIX

1133 – *Poate asta-i viața*: *vis și frică*.

Joseph Conrad, 1908

1134 – *Toți oamenii trec prin viață precum actorii pe scenă*: *mai mult sau mai puțin machiați de regia socială*.

Aleksander Świętochowski, 1928

1135 – *Cu cât viața este mai intensă, cu-atât mai aproape este linia morții*.

Stefan Napierski, 1928

1136 – *Stând în capul mesei te poți sătura în viață, totul e să știi să te autoservești*.

1137 – *Mulți oameni există, dar cei care trăiesc cu adevărat pot fi numărați pe degete*.

Feliks Chwalibóg, 1929

1138 – *Viața este un provizorat, dar trebuie înțelept administrată*.

Karol Irzykowski, 1938

1139 – *Ah, de-am putea vedea viața, și nu situația*!

1140*Oamenii sunt în mâinile experților*!

1141 – *Viața răpește oamenilor prea mult timp*. 1142*Legea fizicii*: *cu cât apa se ridică mai sus, cu atât viața pierde din greutate*.

1143 – *Viața unui om se termină uneori prin moartea altora*.

1144 – *Inscripție pe un mormânt*: „*Viața trece cu regret, nu fără urmări*”.

1145 – *Nu oricui viața îi vine bine*.

1146 – *A trăi e foarte nesănătos. Cine trăieşte – moare*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

1147 – *în viaţă e mai uşor să găseşti un procuror voluntar decât un apărător oficial*.

Wiesław Brudziński, 1970

1148 – *Să căutăm sensul vieţii în depăşirea a ceea ce ne îngrădeşte*.

Władysław Loranc, 1977

VICIU

1149 – *De viciu scapă cine trece la treabă*.

G. Knapski, 1632

1150 – *Sunt vicii mai valoroase decât unele virtuţi*.

Wl. Walenty Fedorowicz, 1894

VICTORIE

1151 – *Uşor îl poţi răpune pe cel care de arme nu dispune*.

J. Maszczyński, 1564

1152 – *Victoria n-are nevoie de mulţi, ci de bărbăţie*.

J. Kochanowski, 1584

126

VIRTUTE

127

1153 – Cei care ştiu să învingă nu ştiu să folosească victoria.

J. Ustrzycki, 1707

1154 – Fructul victoriei? Pere în salcie.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

1155 – Gustul amar al victoriei e din pricină că învingătorul suferea de ficat.

Wiesław Brudziński, 1970

VIRTUTE

1156 – Mai bună-i virtutea noroită decât greşeala aurită.

M. Rej, 1545

1157 – Virtutea-i o comoară veşnică, virtutea-i o podoabă scumpă.

Jan Kochanowski, 1584

1158 – Pentru virtute şi slavă nimeni n-are uşile închise.

P. Szczerbic, 1595

1159 – Virtutea mai presus ca ştiinţa.

O. Knapski, 1632

1160 – Până şi duşmanilor să le lăudăm virtutea.

A. Zeglicki, 1735

1161 – Adevărata virtute de critică nu se teme.

1. Krasicki, 1778

VIS

Ise

Qrme.

1162 – Marea majoritate a oamenilor visea2§ vig H63 – Visele depind de poziţia celui care d0

Stanisław Jerzy Loc, 1965

ca.

VITEJIE

H64 Rana îndurată pentru ţară, totdeauna-i UŞ O a J. Jurkowski, 1604

1165 – E de lăudat, sângele pentru patrie şi-a de t S. Petrycy, 1609

H66 – Moartea pentru patria dragă e învăluit slavă.

A. Zeglicki, 1735

VOINŢĂ

1167 – Sunt clipe de cădere ale voinţei, când, pGm

P „tru a se salva, aceasta trebuie să se transforme în”.

…1 îndărătnicie.

Karol Irzykowski, 1938 VORBE (VORBIRE)

1168 – Vorba să fie spusă, iar plinea mâncală.

Manuscris, 1407

116Q – Nu zi hop, până n-ai sărit.

B. Budny, *1580*

128

VORBIRE

ZÂMBET

129

1170 – *Fie ca-n vremurile bune să vorbim, în cele rele să tăcem*.

S. Rysiriski, 1618

1171 – *Cine vorbeşte ce vrea, ascultă ceea ce nu vrea*.

G. Knapski, 1632

1172 – *Cine-ţi spune ceva despre cineva, cu siguranţă vorbeşte şi de tine altcuiva*.

An. M. Fredro, 1658

1173 – *Vorba-i de argint, dar tăcerea-i de aur*.

Proverb, secolul XIX

1174 – *Cel mai mare succes îl au vorbele banale altfel spuse*.

Jan Czarny, 1960

1175 – *Măsoară-ţi vorbele*! *Fiecare poate fi ultima*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

1176 – *Nu arunca vorbele în vânt, dacă nu ştii unde le poate duce*.

1177 – *Drum îndepărtat*: *a trecut de la vorbe la fapte şi s-a întors la palavre*.

Wiesław Brudziński, 1970

1178 – *Când vorbesc pun întrebări celui care m-ascultă*, *şi mie*.

Władysław Loranc, 1977

ZESTRE

ZGÂRCENIE

1180 – *Zgârcitul de două ori păgubeşte şi dublu plăteşte*.

S. Leszczyński, 1733

1181 – *Zgârcitul adună*, *iar diavolul leagă sacul*.

J.I. Kraszewski, 1853

ZIAR

1182 – *Ziarele înlocuiesc viaţa*: *de-aici şi popularitatea lor*.

Stefan Napierski, 1928

ZÂMBET

1183 – *Zâmbetul este în exclusivitate o calitate a omului*: *proştii de aceea râd mereu*, *ca să arate că sunt oameni*.

Aleksander Świętochowski, 1928

1184 – *Din zâmbet apare râsul şi din acesta abia se naşte ridicolul*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965

ZVON

1185 – *Zvonul bun niciodată nu trebuie să se verifice sută la sută*.

Stanisław Jerzy Lec, 1965.

1179 – *Unii* îşi însuşesc zestrea, alţii testamentul.

ANDRZEJEWSKI, K.: 573 AWEDYK, K.: 624 BARDZINSKI, J.: 987 BIATOBRZESKI, M. (1522 – 1586), născut în ţinutul Sandomierz. Oral or. Lucrări: Katccliism… Kra-kow, 1567, 135. BIELSKI, Marcin (1495 – 1575), născut în satul Biała din ţinutul Wielkopolska. Unul dintre cei mai de seamă croniacri polonezi la ale cărui lucrări au apelat şi cronicarii moldoveni. Cel mai de seamă volum publicat: Kronika ivszysi-kiego striata… Kraków, 1551; 292, 996. B IERNAT DIN LUBLIN (1465 – 1529). Poet, traducător, autorul primelor cărţi tipărite în limba polonă: Viaţa lui Esop, 1510 şi liaiul sufletului, 1513: 172, 372, 514, 572, 599, 614, 720, 1126. BIRKOWSKI, Fabien (1566 – 1636), născu t la Lwów. Unul din cărturarii de seamă din secolul al XVII-lea pe la curtea regală poloneză. Lucrări: Motvy Pogrzeboaie i przygodne, Warszawa, 1901: 208, 294, 401, 706, 954, 1025. BLAZEWSKI, Marcin, slir-şilul secolului al XVI-lea şi începutul veacului următor. Poet, traducător. Lucrări: Setnik przypotviesci uciesznych, Kraków, 1608: 757.

BOCIIOMOLKC, Franciszek 73, 77, 529.

BRATKOWSKI, Danjel. Autorul unor culegeri de fabule din secolul al XVII-lea: Swiat po czesci przejrzany, Kraków, 1697: 84.

BRUDZINSKI, Wiesław, Leon (1920), născut în oraşul Łódź. Autor de poeme şi povestiri satirice. Lucrări: Ilumoreski i frasz-ki, 1955: 8, 21, 22, 27, 42, 46, 47, 61 – 63, 133, 158, 171, 178, 195, 196, 222, 227, 228, 245, 256, 301, 348, 362, 363, 368 – 371, 424, 445, 447 – 450, 462, 469, 485, 487 – 491, 497, 498, 504, 527, 535, 541, 544, 554, 579, 585 –

587, 589, 590, 595, 616 – 620, 747, 748, 761, 800, 804, 805, 808, 809, 813, 819 – 821, 839 – 841, 852, 864, 895, 897, 903, 924, 927, 935, 945 – 947, 958, 959, 970, 979 – 981, 1008, 1009, 1015, 1016, 1031, 1032, 1041, 1042, 1048, 1057, 1058, 1061 – 1063, 1069.

1081, 1111, 1155, 1176, 1177, 1179.

BUDNY, Bieniasz, sfârşitul secolului al XV-lea şi începutul secolului următor, născut în Lituania. Scriitor şi traducător: 293, 334, 373, 528, 607, 721, 1073, 1169.

CIIWALIBOG, Feliks (1866.1930). Literat, publicist. Lucrări: Epigrame în proză, 1904, Aforisme, gânduri şi noi proverbe, 1929, 1930: 17, 35, 55, 153, 262, 332, 345, 422, 446, 455, 463, 473, 501, 562, 577, 631 – 633, 647, 688, 745, 782, 1003, 1099, 1127, 1136, 1137.

CON RAD, Joseph (1857 – 1924). Scriitor englez de origine poloneză, care abordează cu precădere în opere problematica psihologico-morală. Dziela (t-l-7), 1972: 250, 550, 629, 630, 779, 1133.

CZARNY, Jan (1918). Poet, prozator şi traducător. A publicat, printre altele: Epigrame, 1952, Epigrame

132

INDICE DE AUTORI

INDICE DE AUTORI

133

ţi anticpigrame, 1966, Fluturele dresat, 1966, Albinos, 1967: 33, 1S6 – 189, 229, 264, 338, 563, 653, 689, 719, 755, 785, 867, 918, 1021, 1022, 1046, 1110, 1113, 1119, 1174.

CZOSNOWSKI, Stanisław (1893 – 1944). Literat, publicist. Lucrări: Moartea care cine, 1922: 16, 43, 92, 686.

DABROWSKI, S.: 42S.

DONATUS, Al.: 610, 934, 1071.

ERNESTI, Y.: 1124.
FALIBOGOWSKI, K.: 324.
FEDOROWICZ, Władysław Walenty (1845 – 1918) Om politic, literat, istoric. Lucrări: Studii politice, istorice ţi filosofice, 1879, O sută de aforisme diferite, 1873, Aforisme, 1875: 5, 454, 1150.
FREDRO, Aleksander (1793 – 1876). Clasic al dramaturgiei poloneze, poet. Lucrări: Răzbunarea, Culegere de aforisme, însemnările unui bătrân: 83, 115.
248, 355, 570, 706, 912, 986, 1.000, 1096.
FREDRO, Andrzej Maksymilian (1620 – 1679). Pare-miograf, moralist, istoric, scriitor politic şi militar. Lucrări: Proverbe… 1658, Monita politico-moralis et icon ingeniorum, 1664: 281, 441, 524, 592, 829, 1172.
OA. MIUS: 85, 378, 403, 519, 727, 742, 843.
GAUMSKI, J.: 752.
GILOWSKI, P.: 154.
GLICZER, E.: 1115.
GORNICKI, Lukasz (1527 – 1603). Scriitor, istoric, poet. Lucrări: Divorzanin polski, 1566: 202, 580, 1089.
GORSKI, Jakub (1525 – 1585), născut la Cracovia. Scriitor şi editor. Lucrări: câteva volume de povestiri: 1091.
GOSTOWSKI, A.: 871.
GRIGORE din Zarnowce: 951.
GRODZICKI, Stanisław (1541 – 1623), născut la Poznań. Orator, scriitor apologetic: 37.
HERBACZEWSKI, B.S.: 289.
IRZYKOYVSKI, KAROL (1873 – 1944). Critic literar, scriitor, Iraducător. Lucrări: Fapte ţi vorbe, 1913, Muza a noua, 1924, Nuvele 1906: 18, 29 – 31, 225, 230 – 232, 241, 313, 359, 495, 496, 621, 783, 801, 866, 880, 885, 916, 917,

956, 1004 – 1007, 1138.1167.

JABLONOWSKI, Jan, Sta-nilsaw (1669 – 1731). Scriitor, paremiograf. Lucrări: Gândurile ţi reflecţiile unui penitent, 1714: 379.

JURKOWSKI, Jan (15S0 – 1635), Scriitor, istoric: I 1164.

KARPINSKI, Franciszek: 507, 1116.

KLONOWICZ, S.: 407, 651.

KNAPSKI, Grzegorz (1564 – 1639). Paremiograf şi dramaturg. Lucrări: Thes-surus polonolatinograe-cus, Cracovia, 1621: 10, 50, 71, 103 – 105, 117, 131, 145, 173, 236, 283, 295, 304 – 306, 318, 325, 326.

336, 351, 409 – 416, 425 – 427, 437, 465, 480, 546, 568, 608, 609, 656, 667, 670, 678, 679, 702, 703, 723, 724, 767, 815, 816, 823, 933, 985, 1026, 1034, 1064, 1092, 1093, 1130, 1149, 1159, 1171.

KOCHANOWSKI, Jan: (1530 – 1584). Cel mai de seamă poet şi dramaturg al Renaşterii poloneze. Lucrări: Elegiarum libri. Zgo-da 1562, Szechy, 1566, Psalterz Dawidow, 1579, Piesni, 1586: 101, 623, 971, 997, 1072, 1090, 1157.

KOCHOWSKI, Wespasian (1633 – 1700). Poet, istoric. Lucrări: Ogrod pani-enski, 1687, Annalium Poloniae, 1695: 737, 1027.

KOLAKOWSKI, S., secolul al XV-lea. Poet. Lucrări: O prawdziewej szczesliwosci, 1593: 722.

KORCZYŃSKI, Stefan: 963.

KRASICKI, Ignacy (1735 – 1801). Poet, prozator, traducător, cel mai de seamă reprezentant al Iluminismului polonez. Lucrări:

INDICE DE AUTORI

135

Hymnom de milosci Ojo-cyzny, *1774*, Monachomachis, *1778*, Satyry, *1779*, Bajki tiowe, *1803*: *148, 174, 380, 539, 593, 625, 705, 717, 739, 941, 942, 1161*.

KRASINSKI, Zygmunt, (*1812 – 1859*). Poet, dramaturg, romancier. Lucrări: Nie Boska komedia, *1836*, Irydion, *1836*, Psalmy przyszlosci, *1845*: *1097*.

KRASZEWSKI, Jozef, Ignacy (*1812 – 1887*). Romancier, poet, istoric, critic literar, autor a peste *800* de volume: *1181*.

KULIGOWSKI, *M.*: *849*.

LEC, Stanisław Jerzy (*1909 – 1966*). Poet, satiric, traducător. Lucrări: Culori (*1933*), Viaţa e o epigramă (*1948*), Gânduri nepieptănate (*1965*): *6, 7, 19, 20, 32, 34, 41, 44, 45, 48, 56 – 60, 128, 129, 132, 150, 157, 159 – 170, 177, 179 – 182, 184, 188, 197, 199 – 201, 204, 205, 217, 218, 220, 221, 226, 242 – 244, 251 – 255, 261, 263, 265*

269, 270 – 276, 291, 299, 300, 308 – 310, 314 – 317, 320, 321, 329, 339 – 344, 347, 349, 357, 360, 361, 365 – 367, 398, 405, 420, 423, 443, 444, 452, 453, 456 – 461, 464, 467, 46S, 470 – 472, 474 – 477, 481, 484, 486, 492, 493, 502, 503, 526, 532 – 534, 542, 543, 552, 553, 56 i, 565, 578, 583, 584, 588, 591, 594, 597, 611, 612, 615, 622, 634 – 639, 645, 648, 654, 658 – 660, 689 – 694, 732, 733, 736, 746, 750, 751, 756, 759, 760, 786 – 799, 802, 803, 807, 810 – 812, 814, 845, 846, 855 – 858, 862, 863, 865, 868 – 870, 873, 875 – 878, 886, 887, 894, 896, 919 – 923, 925, 926, 930 – 932, 936, 937, 948, 949, 957, 960, 961, 965 – 967, 975 – 978, 982, 983, 995, 1010 – 1014, 1018 – 1020, 1023, 1024, 1029, 1030, 1038, 1039, 1049, 1051, 1056, 1059, 1060, 1066 – 1068, 1075, 1076, 1078 – 1080, 1083 – 1088, 1104, 1105, 1120

1122, 1.128, 1139, „1148, 1154, 1162, 1163, 1175, 11S4, 1185. *LESZCZYNSK1*, *St.*: *817, 1180*.

LIBERIUSZ, J.: *602*.

LORANC, Wladystaw: (*n*. *1929*). *Publicist contemporan*. *Lucrări*: Tematy: Oratis ad Joannon la (-rium (*1977*). *23 – 26, 64 – 69, 91, 130, 134, 143, 151, 152, 190 – 193, 198, 219, 223, 233, 302, 308, 319, 327, 328, 333, 399, 478, 479, 483, 566, 567, 596, 640, 696 – 698, 716, 806, 833, 888 – 892, 902, 928, 929, 950, 968, 1017, 1040, 1070, 1072, 1100, 1101, 1178*.

LUBO. MIRSKI, S. (*1616 – 1667*). *Scriitor şi orator*. *Lucrări*: Oratis ad Joan-nom Casimirium (*1660*): *726*.

MAGZUSKI, A.: *100*.

MAREWICZ, Ignacy, YV in*centy* (*1755 – 1822*). *Poet, dramaturg, publicist*. *Lucrări*: Proverbe şi maxime (*1788*): *93, 140, 728*.

MASZCZYŃSKI, L: *555, 1151*.

MICKIEWICZ, *Adam* (*1789*

— 1856), *născut în localitatea Zaosie*, lângă *Vilnius*. *Cel mai de seamă poet polonez, clasic al literaturii universale*. *Lucrări*: Poezie (*1822*), Dziady (*1823*), Sonety (*1826*), Kon-rad Wellenrod (*1828*), Pan Tadeusz (*1834*): *13, 52, 141, 183, 249, 284, 331, 358, 511, 549, 560, 749, 776, 830, 831, 881, 955, 1029, 1050, 1082*.

MLODZIANOYVSKI, T.: *1065*.

MODRZEWSKI, *A.* (*1503*

1572). *Scriitor, publicist, teolog*: *436, 664*. *MURMELIUS* (secolul *al*

XVI-lea), *Paremiograf*:

940.

NAPIERSKI, Stefan (*1899*

— 1940). *Poet, critic, traducător*. *Lucrări*: Poeme (*1924*), Poetul şi lumea (*1932*), Umbra în aer (*1928*) încercări (*1937*). *54, 90, 1.16, 176, 194, 224, 290, 421, 451,*

494, 646, 687.

INDICE DE AUTORI

822, 833, 874, 879, 915, 1002, 1045, 1135, 1182.

NORWII), *Cyprian*, *Kamil* (*1821 – 1883*). *Poet*, *dramaturg*, *sculptor*, *pictor*, *reprezentant de seamă al romantismului*. *Lucrări*: Promethidion (*1861*), Poezie (*1862*), FLzecz o ivolnosci slotva (*1869*), Wadernecum posimortem: *53, 432, 605*.

NOWACZYŃSKI, *Adolf* (*1870 – 1944*). *Publicist*, *dramaturg*, *satiric*. *Lucrări*: Studii şi schiţe (*1901*), *O*-glinda maimuţei (*1902*), Munţi de nisip (*1922*), Pleavă şi perle (*1934*), Cuvinte, cuvinte, cuvinte… (*1938*): *28*.

OPALINSKI, *K.* (*1009 – 1655*). *Satiric*. *Lucrări*: Să-tyry albo przestrogi… (*1650*): *569*.

ORZESZKOWA, *Eliza* (*1841 – 1910*). *Romancieră*. *Lucrări*: Pamietmik Wac-lawa (*1867*), Marta (*1873*), Nad Niemnem (*1887*), Cham (*1888*): *530*.

PALCZOWSKI, *P.*: *49*.

PAPROGKI, *I.*: *853*.

PASEK, *Jan* (*1630 – 1701*). *Autor al unor volume de amintiri*: Pamietniki (*1656 – 1688*): *238*.

PASTOR, *Fido*: *998*.

PETRYGY, *Sebastian*: (*1554 – 1626*). *Filosof*, *scriitor de lucrări în domeniul medicinii*. *Lucrări*: De natura… (*1591*).

PLICHOWSKI, *D.*: *3*.

POTOCKI, *Waclaw* (*1621 – 1696*). *Poet*, *paremiolog de seamă*. *Lucrări*: Zebranie przypowiesci i przysłowia: *11, 72, 79, 237, 377, 438, 466, 505, 518, 547, 558, 644, 738, 762, 768,*

834.

REJ, *Mikolaj* (*1508 – 1569*). *Poet*, *prozator*, *reprezentant de frunte al literaturii medievale poloneze*: *Lucrări*: Zywot Jozefa… (*1545*). Wizerimek (*1558*), Zywot czlowieka poczciwego (*1568*): *102, 322, 433, 435, 515, 557, 606, 641, 662, 669, 700, 939, 962, 1156*.

REYMONT, *YVladysław* (*1867 – 1925*). *Romancier de seamă*, *laureat al Premiului Nobel*. *Lucrări*: Ziemia obiecana (*1899*), Chlopi (*1902 – 1909*). *Volumul* Ţăranii, *tradus în limba română*: *838*.

RYSINSKI, *Solomon* (*secolul al XVI-lea şi al XVII-lea*). *Lucrări*: proverbiorum polonicorum… (*1618*), *în versiune poloneză în anul 1699*: *1, 2, 38, 70, 125, 137, 138, 144, 207, 215, 311, 335, 350, 374, 375, 376, 408, 414, 516, 517, 521 – 523, 537, 538, 545, 600, 652, 655, 665, 666, 701, 765, 82S*, *848, 854, 859, 901, 904, 905, 952, 1033, 1044, 1107, 1125, 1129, 1170*.

SAMOZWANIEC, *Magda-lena* (*1899 – 1972*). *Romancieră*, *autoare a numeroase parodii*. *Lucrări*: Cu păcatul pe buze (*1922*), Dragoste necaz (*1960*), Numai pentru femei (*1946*), Numai pentru bărbaţi (*1958*) Gânduri de argint şi argintate (*1968*): *100*.

SIENKIEWICZ, *Ilenryk* (*1846 – 1916*), *Romancier*, *laureat al Premiului Nobel*.

Lucrări – 7Potopul, Prin foc şi sabie, Pan Wolodyjotvski, Quo vadis. *Publică aforisme în presa literară*: *14, 391, 777, 778, 825, 1098*.

SKARGA, Piotr (*1536 – 1622*). *Orator de seamă*. *Lucrări*: Kazania (*1597*): *257, 847*.

STRYJKOWSKI, *Macej*: *1106*.

ŚWIĘTOCHOWSKI, *Alek-sander*: *131, 175, 185, 240, 260,*

356, 551, 561, 613, 781, 1102, 1103, 1.134, 1183.

SZGZEPANSKI, Jan: *695*.

SZCZERBIC, P.: *400, 826*, l-*L58*.

SZYMANSKI, S.: *429*.

TARNOWSKI, Jan: (*1488 – 1561*) *Orator*. *Lucrări*: Divie mowy (*1548*): *699*.

TETMAJER, Przerwa Kazimierz: (*1865 – 1940*). *Poet, dramaturg, romancier, reprezentant de seamă al modernismului polonez*. *Lucrări*: Poezii (*1894 – 1924*), Sfârşitul epopeii (*1913 – 1917*), Iuda (*1917*).

Aforisme (*1918*): *330, 395, 685, 744, 780, 1001, 1055*. *TROC, M.*: *506, 649*. *TUWIM „Iulian*: (*1894 – 1953*). *Poet satiric, traducător, unul din scriitorii de seamă din perioada interbelică*. *Lucrări*: *So-crale dansând* (*1920*), *Cuvinte în sânge* (*1926*), *Flori poloneze* (*1940 – 1944*): *40, 124, 346, 364, 397, 572, 898, 969, 1037, 1047*.

TWARDOWSKI, S.: *643*.

USTRZYCKI „Ian: *1153*.

WARGOCKI, Andrzej: *136*.

WERESZCZYŃSKI, 1.: *9*.

WIDAWSKI, P.: *282*.

WITWICKI, Stefan (*18%2 – 1847*), *Poet, publicist*. *Lucrări*: *Balade şi românie* (*1824*), *Edmund* (*1829*), *Serile pelerinului* (*1837*), *însemnările unui cetăţean din Podole* (*1826*).

YVOLSKA, Maryla: (*1873 – 1930*). *Poelă, reprezentantă de frunte a curentului „Tânăra Polonie”*. *Lucrări*: *Simfonia toamnei* (*1901*), *Theme varie* (*1901*), *Oala de mure* (*1929*), *Aforisme* (*1933*): *396*.

WYSOCKI, Stefan: *823*.

WYSPIANSKI, Stanisław: *1118*.

ZABCZYK, J.: *972*.

ZABŁOCKI, Mikolaj: (*1754 – 1821*), *Dramaturg, poet*. *Piesele Zabobonnik şi Fircyk* w *zalotach* (*1782*) *l-au impus* în *literatura poloneză*.

ZALUSKI, Jozef, Andrzej: (*1702 – 1774*). *Editor, scriitor*: *118*.

ZAWADZKI, J.: *402, 835*.

ZEGLICKI, A.: *556, 604, 842, 1160, 1166*.

ŻEROMSKI, Stefan: (*1864 – 1925*). *Prozator, dramaturg*. *Lucrări*: *Ludzie bezdomni* (*1900*), *Przed wiosnie* (*1925*), *Popiohi* (*1920*): *74*.

a *acasă*: 1 – 1, *393, 830, 953 acord*: *240, 248 actor*: *5 – 7, 1134 adevăr*: 9 – 2*0, 351, 367*.

396, 479, 658, 659, 900.

1054 adunare: *642 aer*: *587 afacere*: *27 afirmație*: *463 afiş*: *976 aforism*: 28 – 32 *ajutor*: *130 alegere*: 3*3, 1031 altruism* (*altruist*): 3*1, 319 ambiție*: *1113 amic*: *901 amintire*: *1009 an*: *142, 151, 329, 382, 536*.

1090

animal: 3*5, 162, 356, 768 apă*: 36 – 3*9, 95, 246, 264*.

335, 350, 385, 415, 419.

445, 517, 626, 673, 963.

1142 apărător: *1147 aplauze*: 8, 40 – 4*1, 864 apreciere*: 4*2, 223, 463 aprobare*: *462 arbore*: *332 argint*: *106,* 66*5, 1.173 arheologie*: *502 aripi*: 43 – 4*7, 587, 796 arivism*: 48 *armă*: *888, 1151 artă* (*artist*): 49 – 6*9, 571*.

891, 1002, 1003 arta conducerii: *198 artă culinară*: *161 artă didactică*: *1066 astronom*: *279 astru*: *780 atac*: *222 atelier*: *922 ateu*: *1086 atom*: *18*

140
INDICE TEMATIC
INDICE TEMATIC
141
aur: 70 – 74, *602, 665, 718*.
996, 1173 aureolă: *443*
autor: 32, 75 – 76, *802, 1057 avangardă*: *64* «*avar*: 77 – 78
avere (*avuţie*) 79 – 82, *143*.
318, 985 avocat: 83, *582*
B
babă: *110 baghetă*: *1059*, *baie*: *624*
bani: 84 – 91, *522, 536, 827, 972*
barbarie: *294*, *barbă*: *555 barcă*: *970, 1067 bardă*: *848, 999 basma*: *704 bate* (a) 92 *băiat*: *364, 850 bărbat*: 93 – 100, *285, 289, 382, 391, 393, 399, 613 bărbăţie*: *1152 bătălie*: *1046*
bătrâneţe (*bătrân*) 101 – 116, *449, 537, 575.1089, 1094, 1098, 1092, 1093, 1099*
băutură: 117 – 124
bere: *914, 1091*
beţie: 125 – 126
beţiv: *126*
bibliotecă: *67*
bijuterie: *880*
bine: *319, 557*
binefacere: 127 – 130
biograf: 181
bâlbâială: *132 – 133 bârfă*: *134 boabă*: *531 boală*: *105, 867 bocanc*: *33, 699, 1051 bogăţie*: 135 – 143, *720, 731*.
1077 boier: *1117*

bolnav (*boală*): 144 – 147
bombă: *342*
bomboană: *94*
bord: *445*
borfaş: *1005*
botă: *123*
botez: *763*
bou: *598*
bucătar: *411*
bucurie: *113*, 148 – 15*2, 779, 912*
bunăstare: *153*
bunătate: 154 – 15*6, 271*.
292, 294, 354, 944 burtă: *407, 708 butoi*: *771 buzunar 442, 715*
e *cal*: *275, 288, 537, 784, 856*.
886 calcul: *348 cale*: 15*7, 185, 777 calibru*: *462, 1121 calitate*: *13*4, 15*8, 179, 1183 camarad*: *717 cameră*: *405*
canibal: 159 – 16*4, 446, 7S7*.
1087 cantitate: *134*
cap: *84, 87, 109, 117*, 16517*0, 181, 267, 282, 458, 460, 461, 552, 564, 588, 591, 704, 741, 861, 877, 905, 909, 918, 967, 1042, 1121*
capacitate: *497, 566, 1070 capodoperă*: *543 capră*: *80*
caracter: 17*1, 463, 1076*
carantină: *291*
carieră: *902*
carne: *79, 675*
carte: 172 – 17*7, 227, 335*.
358, 885, 1009 casă: *3, 13, 414, 893, 991*.
1125 castron: *163 cauză*: *329 cavaler*: 178

călăreț: 856 *călătorie*: *424*
călău: 179 – 181*, 244, 776, 848*
cămașă: *894 cămilă*: *189 căruță*: *537 căsătorie*: 182 *cătușe*: *175 ceartă*: *603 ceas*: *749, 1085 celulă*: *230 cenușă*: *416 cer*: *85, 279, 442 cerc*: *1103 cerere*: *819 cerneală*: *1014 certificat*: *301 cetățean*: *337, 833 cheie*: *177, 1074 cheltuială*: *363 chemare*: *1075 chin*: 183 – 184 *chip*: *316, 353, 427 cicatrice*: *932 cină*: *670, 676 cinste*: *13*5, 185 – 186 *cioară*: *107, 395, 753 ciomag*: *409 circulație*: *21 cititor*: *805, 1008*
ciupercă: *675*
142
INDICE TEMATIC
INDICE TEMATIC
143
ciur: *335 cizmă*: *1104*
ei ine (*căței*): 187*, 234, 259*.
*389, 93*8, 1108 *câmp*: *542, 927 cârd*: *395*
cârmă (*ctrinaci*): *197, 445, 1067*
câștig: *577*
clasic: 188
clădire: *1050*
clipă: *927, 1167*
clopot: *593*
clopotar: *423*
coasă: *689*
cocoașă: 45, 18!)
codru: *937 colibă*: *386, 824 comandant*: *1034, 1035 comoară*: *141, 142, 1157 compătimire*: *130 complex*: *862 compliment*: *615 comportare*: 190 – 193 *compoziție*: 194 *conac*: *137 concepție* 195 – 196 *concurs*: *46 condamnat*: *179*

condiţie: *497 conducător*: *809 conducere*: 197 – 198, *190*

conformism: 199 – 201 *consfătuire*: *544 consimţământ*: *244 constructor*: *46 construcţii*: 215 *conştiinţă*: 202 – 205, *327*.

328, 985 contemporan: 66 *context*: *251 contradicţie*: *133, 891, 950 convingere*: *432 convingere*: *482 convorbire*: *23*

copii: 53, 206 – 214, *277, 325, 326, 447, 512, 847, 849, 852, 875*

copită: *275*

cor: *1059*

corabie: *970*

corb: *387, 938*

coroană: *265, 1031*

corn: *990*

corb: *11, 1050, 1105 cortină*: *485, 864 cracă*: *929*

creaţie (*creator*): 216 – 219

308, 806 * *credinţă*: 220 – 221, *1U43 critic*: 224 – 228 *critică*: 220 – 223, *621, 1.000*.

1161

cuceritor: *489*

cuib: *2, 9 cultivare*: *231 cultură*: 230 – 233, *892 cunoaştere* (*cunoştinţe*): *190*.

198, 300, 549 cununie: *228 cuptor*: *114*

curaj (*bărbăţie*): 231 – 245, *1006*

cursă: *364, 866, 886, 903 curte*: *22, 138 cusur*: *108, 173 cuţit*: *164*

cuvânt: *117*, 246 – 255, *263, 339, 349, 444, 594, 615, 630, 646, 713, 876, 883, 884, 1016, 1078, 1079*

D

dar: *367, 429 date*: *892 datorie*: *854 decepţie*: 256

defăimare (*insultă*) 257
259, *528 defect*: 260, *778 definiţie*: 65, 261 *deget*: *1137 dejun*: *665 democraţie*: 262 *descoperire*: *343 desfătare*: *990*
deşertăciune: 264 – 269 *deşteptăciune*: *545 dezamăgire*: *1040 dezbinare*: *519 dialect*: *611*
diavol (*drac*): *114*, 270 – 275, *373, 376, 394, 430, 834, 1181*
dinte: *104, 610, 897, 938 direcţie* (*sens*): *820 dirijor*: *1059 discreţie*: *157*, 276 *dispariţie*: *344 disperare*: *263 distanţă*: *185 divorţ*: *277*
doctor: *144*, 278 – 280, *390*
doctorie: 281
domeniu: *542*
domn: *86, 462*
dorinţă: *48, 179, 240, 358*.
478, 479 dovadă: *245 dragoste*: 282 – 291, *797 dramă*: *308*
dreptate: *9, 70, 122*, 292
303, *527, 925 drepturi*: *1096 dric*: *931*
drum: *68, 487, 685, 1177 dulap*: *704 dulceaţă*: *834*
INDICE TEMATIC
145
dumnezeu (domn): 38, 376, 378, 765, 898, 994, 1037
durabilitate: 176
durere: 152, 165, 304 – 310, 666
duşman: 218, 250, 311 – 317, 642, 857, 953, 1160
E
echitate: 31!) economie: 318, 731 economist: 1007 ecou: 40, 320 – 321, 592 edificiu: 256 educaţie: 322 – 328 efect: 329

efort: 194, 327, 549 egalitate: 330
egoism (egoist): 34, 331 – 333
electron: 18
elefant: 1102
elev (discipol) 331 – 337
elocvenţă: 245, 1078
entuziasm: 338
epigon: 1011
epocă: 339, 502, 595, 822
eretic: 616
eroare: 340
erou: 311, 622
erudiţie: 1056
etichetă: 1058
eutanasie: 622 evoluţie: 342 execuţie: 179
exemplu: 51, 323, 446, 847, 967
existenţă: 343 – 344, 968 experienţă: 222, 345, 449.
478 expert: 1140 exploatare: 346, 348 expresie: 479
p fabricant: 346
face (a) 349, faimă: 1026, 1028
falsitate: 350 – 355
familie: 4
fanatic: 356
fantezie: 320, 357
faptă: 195, 240, 358 – 363
fard: 7
farfurie: 653
fată (fete): 87, 354 – 365.
379, 540, 764, 893 faţă: 354, 365, 366, 370.
473, 992 fărâmă: 23 făţărnicie: 366, 371 fecior: 540

femeie: 100, 285, 289, 372
399, 613 fenomen: 873, 1012
fereastră: 426, 628
fericire: 400 – 405, 946, 989
fetişcană: 537
ficat: 1155
ficţiune: 961, 1009
fidelitate: 406
fier: 440, 1112
fiere: 1053
figură: 493
fiinţă: 342
filosof: 908
filosofie: 814, 1030
firmă: 903
fiu: 446
fizică: 638, 1142
fântână: 264, 928
flăcău: 95
flămând: 408, 409, 412 floare: 880 foame: 407 – 412 foc: 385, 413 – 419, 517 folosinţă: 302 formă: 168 fortăreaţă: 74 forţă: 132, 420, 518 frac: 810 frate: 123 frază: 561, 1013 frăţie: 421
frică (fricos): 234, 283.
422 – 424, 1133 fruct: 1154
frumuseţe: 425 – 431 fruntarii: 482 frunte: 197, 589. ”* „r frunză: 627
fuga: 959, 1081.1/
fum: 418, 619 funcţie: 254, 1069 funcţionar: 433 – 434 fundal: 67 funie: 423 furculiţă: 164 furt: 435 – 444 furtună:

445, 1123 fustă: 97

G

gamă: 332, 586 gard: 98, 386 gardă: 419 garderobă: 1039 găină: 719

generaţie: 446 – 450, 965 geniu: 451 – 453 genunchi: 1061, 1063 gest: 463 gheară: 866 gheaţă: 354 ginere: 79 girafă: 534

gând (gândire): 28, 166, 168, 175, 360, 454 – 462, 463, 588, 750, 884, 916, 1008

146

INDICE TEMATIC

INDICE TEMATIC

147

gâscă: *963 gât*: *534, 993 gloată*: *88, 772, 853 glonte*: *1036 glumă*: 403 – 464 *gospodar*: *735 grad*: *48 graniţă*: *920 grădină*: *744 grămadă*: *1103 grăunţă*: *548*

greşeală: *279, 296, 391, 449*.

465 – 469*, 1156 greutate* (*dificultate*): *1081 greutate* (*însuşire fiz.*): *1142 grijă*: *208 groapă*: *1125 grosime*: *869 gunoi*: *533, 733 gură*: *77, 258, 372, 520, 721 gust*: *1155*

H

hac: *682 haiduc*: *278*

haină: *421, 701, 702, 712 haos*: 470*, 490, 821 hartă*: *957 hărnicie*: *55 hotărâre*: 471

hoţ: *142, 414, 485, 436, 437, 438, 439, 443, 570*

I

Iad: *274, 770, 930, 1039 iarnă*: *110 idealism*: *472 idei*: 31, 473 – 477 *ideologie*: 478 – 479 *ierarhie*: *62 ieri*: *313 igienă*: 480 *ignoranţă*: 481*, 486 iluzie*: *960*

Imaginaţie (*imagine*): *482*

484 *imn*: *971 imortalitate*: *690 impresie*: *926*

imprudenţă: 485 *incapacitate*: 486 – 490 *incendiu*: *928 inconsecvenţă*: 491 *independent*: *175 indigo*: *344*

Individualitate: 492 – 493 *inegalitate*: *330 influenţă*: *808 inimă*: *93, 109, 207, 287, 288, 354, 426, 428, 608 inovaţie*: *806 inscripţie*: *1039, 1144 inspiraţie*: 494, *879, 56 instinct*: *303, 890 instituţie*: *182, 223, 490, 491*

Instrument: 495 *insucces*: *328, 889 intelectual*: *496 inteligenţă*: 497 – 498 *intenţie*: *566, 888 interdicţie*: *640 interior*: *1024 interpretare*: *359 invidie*: 499 – 500 *ipocrit*: 501 *iraţionalist*: *496 istorie*: *233, 363*, 502 – 504,(a) *iubi* (*iubire*): *398*, 505513

Î *îmblânzitor*: *1102 împăcare*: 514 – 519 *împrumut*: *302*, 521 – 523 *începui*: *249, 942 încercare* (*probă*): 524 – 525 *încredere*: 526 *înălţime*: *232 îndrăzneală*:» 27 *îndreptare*: *469 înfăţişare*: *7 înfrângere*: *63, 488 înger*: *270, 271, 273, 796 îngâmfare*: 528 – 535 *îngrăşământ*: *733 însurătoare*: 536 – 540 *întrebare*: *1178*

Întrecere: 541 *înţelegere*: 542 – 544 *înţelepciune*: *282, 498*, 545

554*, 614, 707, 922*, 923.

933, 976, 1114 înţelept: *237*, 555 – 567, 904.

910, 987 înţepătură: *1055 învăţător*: 568 – 577 *învăţătură*: *51, 569*, 674

577*, 881 înviere*: *48*

Învingător: 578 – 579*, 1155*

Învins: *578*

J

joc (*dans*): 580 – 581, 956 *jongler*: *653 judecată*: *293*, 582 – 583 *justiţie*: *180, 583*

L

labă: *1060 labilitate*: 584 – 587 *labirint*: *1032 lacrimă*:

309 lanț: *28*
laşitate: 5 s8 – 591 *laudă* (*lăudat*): 592 – 593, 595
laur: *267, 452*

lăcomie: 594 – 597
leac: *145, 280*
leagăn: *10 185, 201, 738*. *21*
lecţie: *323*
legătură: *279*
lege: *83, 200, 1142*
lenevie: 598 – 601
leu (animal): *10 235, 60 260*.
libertate: 602 – 605, 66
limbaj: *613*
limbă: *10* 606 – 612*, 976*. *80*
limateci: *266*
lună (luni) *26 52 116*. *6*. *3*. *914*
lup: *107, 906*
luptă: 64 — *333, 542*. 1 644

m

maestru: *334, 336*
magazie: *140*
majorite te: *240*
mal: *350, 1020*

lingură: *394*
lingușire: 614 – 620
linie: *185*
liniște: *52 143, 176, 284*. *0*
lipsă: *204, 361, 450*
literatură: — *55, 252*, 621 622. *646*
livadă: *907*
lină: *708*
loc: *895*
lucrare: *1008*
lucrători: *79 182, 420, 623*. *2*. *857, 874, 1012*
lume: *19, 25 65, 78, 239*. *1*. *289, 380, 46 455, 466*. *8*. *550, 612*, *65*
mamă: *20 53 53, 89*. *7*. *0 849, 851*
maestru: *51*
manieră: *262*
mare: *120, 551*
marionetă: 645
marmură: *571*
marxism: *478*
masă: *67 82 163, 661*. *7*. *5*. *875, 991, 1136*
mască: *180, 371, 0 396, 4 f*
material: *1005*
materie (primă): *1084*
măiestrie: 646
măgar: *74, 908*
măr:

623 – 640. *7. 206 687, 700, 74 705, 737. 5. 791, 877, 91 887, 913. 7. 1038, 1101*
lumină: *500, 577*
luminare: *31, 186, 377*
mărturie: *202*
măsură: *79 89 117, 281. 2. 4*
mătase: *1129*
mătreaţă: *918*
melodie: *315*

memorie: 647 – 648, *231* merit: *783* meseriaş: 649 – 650 meserie: 651 – 653 meşter: *922*

miere: *247, 394, 672, 1095* mijloc: *232* milă: 654 mincinos: *131*

minciună: *131*, *367*, 655

659, *1022* minte: *668, 710, 905* minune: *220* miros: *269, 387* mistrie: *1050* mit: 660 mizantrop: *635* mizerie: *599*

mină: *92, 186, 197, 207, 243, 265, 278, 442, 521, 545, 563, 618, 737, 1067, 1072, 1140*

mâncare: 661 – 667

moarte: *96, 111, 228, 579*, 678 – 698, *751, 762, 956, 1044, 1135, 1143, 1166*

modalitate: *16, 478, 916*

modă (îmbrăcăminte): 699716, *1003*

modestie: *710*, 717 – 719

momeală: *882*

moment: *343*

monolog: *645* moralist: *193, 981* morar: *735*

mormânt: 18*5, 678, 681, 691*.

738, 1132, 1144 mort: *978* moşneag: *110* motiv: *982* mucos: *115* muiere: *373*", *386, 392* mulţumire: *179* muncă: *60*5, 720 – 73*1, 963*.

1025

munte: *20S*, *752, 781, 1037* murdărie: 732 – 733 musafir: *832, 825* mustrare: *205* mut: *6, 1078* muză: *56, 1104* muzică: 734 – 736 muzicant: *735*

N

nas: *7, 529*

naştere: *22*8, 737 – 74*1, 892*

natură: *42*9, 742 – 74*3, 783*

naţiune: 744

navă: *903* năpăstuire: *127* nebun: *214, 545, 563, 1072, 1090*

150

INDICE TEMATIC

INDICE TEMATIC

151

necaz: *403, 404, 547, 747, 1108*

necinste: 745 – 746 *necunoaştere*: *300 nedreptate*: 747 *ne în credere*: 748 *nelinişte*: 749 – 750, 1101 *nemulţumire*: *1101 nemurire*: *53*4, 751 *nenorocire*: *148, 65*2, 752756

nerecunoştinţa: 757 – 758

nevastă: *82, 93, 97, 99, 372, 373, 375, 376, 377, 378, 387, 388, 389, 390, 393.394*

nevoie: *479*

nimic: *362*, 759

nimicnicie: 760

nisip: *127, 591*

nivel: *76*

noapte: *99, 284, 756 nonsens*: 498, 761 *nor*: *529 normă*: *368 noroc*: *171, 236 norod*: *842 noroi*: *996 nuia*: *848 nuntă*: 762 – 764

O

oaie: *906*

obicei: *298, 651, 779 obişnuinţă*: *223, 911 ochi*: *77, 285, 352, 426, 442*.

766 oglindă: *427*

om: *12, 14, 16, 25, 35, 53, 69, 120, 121, 141, 152, 153, 158, 161, 162, 175, 183, 186, 187, 189, 191, 192, 215, 217, 219, 223, 224, 240, 249, 253, 260, 270, 275, 290, 330, 331, 342, 347, 348, 357, 366, 367, 876, 401, 405, 421, 422, 451, 454, 456, 460, 463, 476, 497, 526, 535, 547, 548, 560, 561, 582, 627, 632, 637, 638, 639, 654, 662, 680, 692, 721, 722, 729, 737, 740, 741, 749, 752, 76*5 – 80*0, 838, 856, 859, 860, 861, 876, 882, 887, 892, 895, 915, 916, 985, 943, 954, 955, 968, 1020, 1025, 1030, 1049, 1051, 1055, 1070, 1083, 1088, 1099, 1112, 1131, 1134, 1137, 1140, 1141, 1143, 1162, 1183*

onorariu: *308 operaţie*: *146*

operă de artă: *57, 158.174*.

801 – 80*6, 1057 opinie* (*părere*): 807 – 808 *oportunist*: 809 – 810 *optimism*: *858 optimist*: 811 – 81*4, 1042 oraş*: *68 orb*: *1034 orchestră*: *52 ordin*: 815 – 81*9, 1016 ordine*: 47*0*, 820 – 821 *originalitate*: 822 *orizont*: *919 os*: *159, 870 ospitalitate*: 823 – 825 *ostatec*: *809 otravă*: *94, 281, 356*

P

pace: *39*0, 826 – 829 *pacient*: *146 pagubă*: *36 pahar*: *119, 120, 445 paie*: *258 palavră*: *1177*

pană (*de scris*): *804, 999*

pantalon: *97*

pantof: *1104*
papagal: *276*
par: *580*
para: *81, 87, 549*
pară: *1154*
parado. *28*
parte: *297, 378, 590*
pas: *58, 119, 227, 286, 315*
pasageri: *903*
pasăre: *2, 434, 722, 859*
pasiune: *422*
pată: *957*
patos: *975, 977*
patrie: 830 – 83*3, 973, 1165*
1166 pauză: *544 paznic*: *177 păcat*: *53*0, 834 – 841 *păduche*: *714 pădure*: *627 pălărie*: *265, 714, 715 pământ*: *141, 150, 279, 355*.
587, 842 – 84*6, 875, 920*.
953 părere: *586*
părinți: *277, 446, 447*, 847852
păşune: *598*
pedeapsă: *793*, 853 – 856 *pensie*: *1119 persoană*: *786 personalitate*: *647 perspectiva*: 857 *perucă*: *7*
pesimism: *812*, 858
INDICE TEMATIC
153
peşte: 82, 673, 674, 675, 823, 859 – 863, 882, 943 peşter; „i: 634
piatră: 127, 203, 225, 256, 440, 493, 730, 976, 1117
piatră funerară: 1113

picior: 56, 150, 275, 397, 406, 504, 521, 798, 875, 909, 929, 990, 1051
pictor: 49, 67
pieire: 948
piele: 235, 368, 369, 3”!
590, 643, 1116 piesă: 864 – 865 pilulă: 946 piper: 82 pisică: 866 pitic: 792, 867 – 870 piţigoi, 111
pâine: 408, 626, 1095, 1168
pârâu: 878
pârjol: 416
plasă: 750, 862
plată: 871 – 872
plămân: 230
pleavă: 111
plecăciune: 1062 plenitudine: 359 plic: 1018 plictiseală: 873 plângere: 183 plâns: 210
plumb: 101, 665 poartă: 4, 1048 podoabă: 602, 1157 poet: 49, 874 – 878.997, 998 poezie: 879 – 880 politeţe: 881 – 882 politică: 884 – 891 politician: 68, 889 polonez: 379 pom: 154, 850, 929 pomană: 110
popă: 77, 88, 228, 390, 576.
839, 1115 popor: 13, 731, 892, 1102 porc: 907
porumbel: 353, 1053 poruncă: 444. posibilitate: 968 post (funcţie) 254, 423, 815 potrivire: 893 – 895 povară: 625 pradă: 263, 331 prăpastie: 926 precedent: 896 precizie: 132 predică: 585 prefăcătorie: 897 premiu: 299 preot: 898 presă: 359 prezent: 451, 801
prietenie (prieteni): 13, 15, 187, 312, 314, 406, 522, 890 – 902, 988, 1047
prilej: 345
primăvară: 1090

privilegiu: 224
prânz: 665, 676
probă: 344
problemă: 692, 791, 890.
968, 1069 procent: 348 procuror: 1147 profesor: 570 profil: 28 profit: 903 profunzime: 1057 program (T.V.): 1081 progres: 161, 164 proporţie: 594 proprietate: 233 prost: 556, 558, 559, 561.
562, 904, 905, 906, 907.
910, 911, 912, 913, 914 prostie: 241, 551, 553, 570.
904 – 922, 1099 proverb: 923, 1065 provincie: 924 prudenţă: 925 – 929 puf: 184 pumn: 326, 512 punct: 185, 471, 1013 punct de vedere: 807
punte: 1107
purice: 187, 260, 384, 476.
534 pustiu: 592
putere (puternic): 298, 358, 632, 1074, 1118
R
rai: 840, 930 – 931, 1048 rană: 238, 257, 932, 1028.
1164 rang: 998 raţă: 963 răbdare: 933 – 936 raţiune: 72, 93, 712 răceală: 638 rădăcină: 261, 1073 răsplată: 793 răspundere: 300 rătăcire: 937 rău: 319, 557 răutate: 154, 938 – 950 război: 826, 828, 829, 951
957
răzbunare: 958, 1004 realitate: 75, 250, 646, 959
961, 1045 recenzie: 621 reclamaţie: 448 recoltă: 889 recompensă: 962 – 964 recunoscător: 209

INDICE TEMATIC

reflex: 9G5 *rege*: 22, 776, 810 *regie*: 1134 *reparare*: 469 *republică*: 607 *revoltă*: 615, 1127 *revoluție*: 966 – 908 *ridicol*: 1184 *râs* (*râdere*): 210, llă-i *roată*: 183, 1049 *rod*: 549, 850, 1073 *rogojină*: 1129 *rol*: 6, 1058 *roman*: 177, 1017 *romancier*: 1006 *rotire*: 780 *rude*: 969 *rugină*: 1112 *ruşine*: 374 *rutină*: 222

S

sac: 384, 597, 656.1181

sabie: 545, 609, 1072

salcie: 1154

salvare: 970

salvă: 966

salut: 355

sarcină: 132

sare: 771

sat: 971 – 974

satiră (*umor*): 975 – 983

sănătate: 118, 831, 984 – 986

săptămână: 523

sărăcie (*sărac*): 4, 153, 357.

987 – 992 *sărbătoare*: 600 *sărman*: 346 sătul: 412

scenă: 5, 485, 865, 1134 *schelărie*: 1050 *schimb*: 491 *schimbare*: 1101 *sclavie*: 433, 993 – 995 *scop*: 577 *scorbură*: 658

scriitor: 227, 228, 661, 996

1017 *sculptoriță*: 1097 *seara*: 96, 665 *secret*: 343, 863, 1018 – 1019 *securitatea muncii*: 363 *semen*: 331, 501 *semizeu*: 229 *semn*: 158 *sens*: 748, 1148 *sentiment*: 332 *sex*: 613 *sfadă*: 907 *sfat*: 102, 568 *sferă*: 481, 786 *sfetnic*: 889, 1052 *sfânt*: 539, 836 *sfârşit*: 942, 1020

sfoară: 750 *siguranță*: 291 *simbol*: 90, 359 *similitudine*:

1021 *simţ*: 978, 1102 *sinceritate*: 1022 *singurătate*: 455, 1023 – 1024 *situaţie*: 1139 *sânge*: 309, 57S, 1014, 1088, 1098

slavă: 174, 726, 1025 – 1029.

1158, 1166 *slujitor* (*slugă*) 86, 2S7, 419.

565, 810 *soare*: 531, 744 *soartă*: 1030 – 1032 *socialism*: 333 *societate*: 303, 605, 968.

1077

soldat: 1033 – 1037 *somn*: *35, 75 soţ*: *399*

spate: 259, 366, 565 *specialist*: 42 *spectacol*: 8

speranţă: 453, 1038 – 1040 *spic*: 531

spirit: 200, 472, 688 *spânzurătoare*: 1021 *spovedanie*: 1041 *sprijin*: 104 *spumă*: 461

stadiu: 1005

stare: 479

stat: 892

statistică: 1042

stăpân: 618, 1043 – 1044.

1108 *stăpânire*: 506 *stea*: 81 *sticlă*: 122, 400 *stil*: 822, 1007, 1045 *stindard*: 584 *stog*: 258 *stomac*: 667 *strachină*: 671 *stradă*: 494, 711 *strategie*: 1046 *străin*: 3 *structură*: 223 *struţ*: 591

succes: 63, 500, 903, 10471048

suferinţă: 779, 1049

suflet: 353, 512, 773, 1050

1051, 1105 *suliţă*: 656 *sumă*: 219, 553 *supă*: 719

supărare: 1052 – 1055 *superficialitate*: 1050 – 1058 *superior*: 565 *supliment*: 903 *suprafaţă*: 1010

INDICE TEMATIC
157
supunere: *138*, 1059 – 1063 *sursă*: *219 suspin*: *310*
Ş
şalupă de salvare: *424 şcoală*: 1061 – 1066 *şef*: *33*, 1067 – 1070 *şoarece*: *140, 364, 866 ştiinţă*: *233, 795*, 1071
1074, 1159 ştreang: *181 şuvoi*: *37*
T
tablou: *67*
talent: *55, 57, 453, 596*.
1075 – 1077 *tata*: *89, 100, 446, 850, 852 tăcere*: 1078 – 1080 *tămâiere*: *616, 619, 620 teamă*: *283, 889 tehnică*: *198 televiziune*: *1081 temă*: 217 *temperament*: *54 tendinţă*: *223 teoremă*: *1103 teorie*: *54 testament*: *1179*
teză: *342*
timp (*vreme*): *171, 280, 308, 403, 453, 464.466, 889*.1082 – 1088*, 1128, 1141*
tinereţe: *103, 324, 575*, 1089 – 1101
tiran: *243*, 1102 – 1105
tânăr (*a*): *102, 449, 710, 1093, 1095, 1099, 1100*
ton: *630*
tragedie: *226, 1127 traistă*: *123.210 trădare*: 1106 – 1111 *treabă*: *126, 358, 605, 649, 669, 899, 941, 1082, 1149 trecut*: *801*
tribunal: *295, 296, 582 tristeţe*: *149, 762*, 1112 *triunghi*: *1103 trofeu*: *167 trufie*: *1113 trup*: *249, 252*
T
ţap: *927*
ţară: *515, 830, 1164 ţăran*: *974*, 1114 – 1118 *ţel*: *891, 1119 – 1122, 232 ţintaş*: *1121 ţintă*: *1122*

U
ucenic: *650*
uitare: *188, 231, 629*
uliu: *353*
umbră: *1.1, 500, 798, 846*.
1025 undă: *24*
unitate (*mărime*) *1128 univers*: *2S9 unt*: *665, 673, 675 ură*: *286*, 1123 – 1124 *ureche*: *285, 407, 606 uriaş*: *678*; *792 urâţenie*: *425 urmare*: I *114 urmă*: *199, 360 urs*: *581 urs*: *581 urzeală*: *882 uşă*: *388, 1158 uşurinţă*: *1070*
V
vadră: *246 variaţiune*: *217 văduv*: 1125 – 1126 *vecin*: *514 ventilator*: *533 verigă*: *28 versiune*: *310*
veselie: *111*, 1127 *veşnicie*: *482, 1082*, 1128 *veteran*: *184 veveriţă*: *581*
viaţă: *112, 170, 510, 584, 622, 684, 688, 787.792, 844, 876, 925, 972.9S5, 987, 1027, 1097.1127, 1120 – 1148, 1182*
viciu: 1149 – 1150
victorie: *167, 514, 809, 1.127*, 1151 – 1155
viilor: *342*
vin: *673, 1098*
vină: *855*
vinovat: *465*
viperă: *1055*
virtute: *9, 138, 139, 431*.
545, 610, 718, 1025, 1072.
1150, 1156 – 1161 *vis*: *184, 616, 1133*, 1102
1103 *vită*: *126, 674 vitejie* (*viteaz*): *236*, 1164 – 1160 *viţea*: *77 viziune*: *1045*
vânt: *494, 992, 1123*, 1176 *vârf*: *489 voce*: *328, 554*

voinţă: 1167
15S
INDICE TEMATIC
vorbe (vorbire): 133: 246.
248, 358, 1168 – 1178 votcă: 124
vreme: 566, 749, 1170 vulpe: 235 vultur: 71, 719
Z
zahăr: 247, 946 zbor: 406 zestre: 1179 zeu: 73, 221, 1062
zgârcenie (zgârcit): 11801181
zi: 99, 142, 284, 358, 762.
823, 836 ziar: 1182
zicală: 102, 278, 436, 558.
602, 951, 1089 zid: 414, 979 zinc: 101
zâmbet: 1183 – 1184 zori: 756 zvon: 660, 1185

BIBLIOGRAFIE SUMARĂ

1. Średniowieczna poezia polska swiecka (Poezia poloneză medievală laică), Wrocław, 1949.
2. Bielski, Marcin, în Poeci renesansu, Antologia (Poeţii renaşterii. Antologie), Warszawa, 1959.
3. BIERNAT DIN LUBLIN, Ezop (Viaţa lui Esop), Kraków, 1910.
4. BOGUSŁAWSKI, Wojciech, Dziela dramatyczne (Opere dramatice), t. I – XII, Warszawa, 1820 – 1823.
5. DYGASINSKI, Adolf, Dziela nybrane w pieciu tomach (Opere alese în cinci volume), Warszawa, 1954.
6. FREDRO, Aleksander, Pizma… (Opere), t. I-XII, Warszawa, 1955 – 1962.

7. GORNICKI, Lukasz, Pizma (Opere), t. I – II, Warszawa, 1961.

8. KOCHANOWSKI, Jan, Dziela polskie (Opere poloneze), Warszawa, 1960.

9. KRASICKI, Ignacy, Pizma wybrane (Opere alese), Warszawa, 1953 – 1955.

10. MICKIEWICZ, Adam, Dziela (Opere), t. I-XVI, Warszawa, 1949 – 1955.

11. NORWID, Cyprian, Pizma wszyslkie (Opere complete), t. I – X, Warszawa, 1971.

12. ORZESZKOWA, Eliza, Pizma zebrane (Opere culese), t. I-LII, Warszawa, 1947 – 1953.

13. REJ, Mikolaj, Pizma ivicrszem (Opere în versuri), Wrocław, 1954.

14. REYMONT, Władysław, St., Pizma (Opere), t. I-XX Warszawa, 1949 – 1952.

15. SIEXKIEWICZ, Henryk, Dziela (Opere), t. I-LX, Warszawa, 1949 – 1955.

16. STARZYNSKI, Stanisław, în Ksiqgi humani polskiego (Cărţile umorului polonez), Petersburg, 1894.

17. ŚWIĘTOCHOWSKI, Aleksander, Pizma (Opere), t. I-XIII, Warszawa, 1908 – 1909.

18. TETMAJER, Kazimierz, Przerwa, Poezie (Poezii), t. I-IV, Warszawa, 1923 – 1924.

20. ZAL OLSKA, Gabriela, Pizma wybrane (Opere alese) t. I-IV, Warszawa, 1950.

II.

1. ADALBERG, Samuel, Księga przyslow polskich (Catastiful proverbelor poloneze), Warszawa, 1889 – 1894.

2. BELZA, Władysław, Zlote ziarna, zebrane z dziel polskich pisarzy… (Boabe de aur culese din operele

scriitorilor polonezi), Poznaii, 1907.

3. BOROWY, Waclaw, Ludzkosc-Ojczyzna-Sztuka. Mysli Cypriana Norwida (Omenirea-Patria-Arta. Gândurile lui Cyprian Norwid), Warszawa, 1947.

4. BYSTRON, Jan, Przysłowia polskie (Proverbe poloneze).

Warszawa, 1933.

5. DOSAVIADCZYŃSKI, Agricola, Prosper, Kobieta. Zbior aforyzmow, mysli i przysidw o kobiecie (Femeia. Culegere de aforisme, gânduri şi pro verbe despre femeie), Warszawa, 1896.

6. KRZYZANOWSKI, Julian, Księga przyslow polskich (Cartea proverbelor poloneze), PIW, Warszawa.

7. MARIUSZ (Władysław Rabski), Henryk Sienkiewicz. Swialla i kwiaty (Henryk Sienkiewicz. Lumini şi flori), Poznań, 1896.

8. MICKIEWICZ, Adam, în Z mysli politycznych, Zlote mysli, Adumti Mickiewicz, Zlote mysli i daty (Din gândina politică, Gândurile de aur ale lui A. Mickiewicz, Gânduri de aur şi daţi), Lwów, 1869.

9. ORZECHOWSKI, Kazimierz; Zadlo i miod madrosci

(Acul şi mierea înţelepciunii), Wrocław, 1977.

10. WITKIEWICZ, Stanisław, Mysli (Gânduri), W'arszawa, 1923.

11. WYSOCKI, Kazimierz, W., Przysłowia narodowe (Proverbe naţionale), Warszawa, 1830.

12. Zlote mysli o kobiecie. Zdania najwybitniejszych myslicieli wszystkich czasow (Gânduri de aur despre femei. Părerile celor mai de seamă gânditori ai tuturor vremurilor), Warszawa, 1896.

Introducere V
PROVERBE, AFORISME ŞI CUGETĂRI POLONEZE
Indice de autori 130
Indice tematic 139
Bibliografie 159

Bun de tipar: 14 VII 86 Apărut: 1986